

Kerstboek

Het licht schijnt overal

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Kerstboek

Het licht schijnt overal

met bijdragen van

B. E. Baljon-Van Houten

H. Th. de Booy

D. A. Cramer-Schaap

Gertie Evenhuis

J. E. L. van der Geest

Gera Jansma-Van Schouwenburg

H. Kernkamp-Biegel

Attie Leynse

Harm van Veen

omslag en illustraties van

Jetty Krever

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam - mcmlxv

Het is alweer voor de vijftiende keer dat ons kerstboek verschijnt. Evenals vorige jaren is het bestemd voor verschillende leeftijdsgroepen: van 6 tot 8, van 8 tot 11 en van 11 jaar en ouder. De rubriek 'Zelf aan het werk' heeft weer een knutsel-hoofdstuk en bovendien veel puzzels en wedstrijd-opgaven. En een groot aantal boeken ligt klaar voor jongens en meisjes die mooi werk en goede oplossingen inzenden.

Vele illustraties zijn weer in twee kleuren uitgevoerd.

Zoals alle voorgaande jaren zal het kerstboek welkom zijn bij allen die Kerstmis willen vieren: thuis, in de kerk - en op school, zondagschool of club.

Inhoud

Kerstmis-wegwijzer <i>Heleen Kernkamp-Biegel</i> - boven 11 jaar	3
De ster die de weg wees <i>D. A. Cramer-Schaap</i> - 6-8 jaar	9
Het spookschip bij paal 73 <i>H. Th. de Booy</i> - boven 11 jaar	13
Van een schip, een jongen en een zeeman <i>Gertie Evenhuis</i> - 8-11 jaar	21
Het portret <i>B. E. Baljon-Van Houten</i> - 8-11 jaar	28
Opa Bewaker <i>Gera Jansma-Van Schouwenburg</i> - 8-11 jaar	33
Topsy mocht niet meedoen <i>J. E. L. van der Geest</i> - 6-8 jaar	38
Het kerstlied en de poezen <i>Attie Leynse</i> - 8-11 jaar	42
Zelf aan het werk <i>D. A. Cramer-Schaap</i> en <i>Harm van Veen</i>	51
Meer boeken voor kerstmis	64

Kerstmis-wegwijzer

„Nee moeder, ik doe het niet,“ zei Paul zacht. „Ik kan het niet!“ riep hij er hard achteraan en opeens rende hij de keuken uit, sloeg de deur met een klap achter zich dicht en bonkte de trap op naar zijn kamertje. Met een plof liet hij zich op het bed vallen en daar snikte hij het uit.

‘Ik kan niet, ècht niet,’ dacht hij wanhopig. Hoe kon je nou je hond weggeven? En niet zomaar een hond, maar *Priet!* *Priet!*, die nu bijna acht maanden oud was, die in hun huis was geboren en van een klein, hulpeloos beestje uitgegroeid was tot al een echte herdershond. En wat voor een hond! Op de hele wereld bestond er geen betere, lievere en leukere kameraad dan zijn *Priet*. Hoe kon moeder nou zoiets zeggen . . .

Paul huilde met lange uithalen, zijn hoofd diep in het kussen gedrukt; maar na een tijdje bedaarde hij wat en zocht in zijn zak naar een zakdoek. Waar was dat vertjoepte ding nu toch? Och ja, natuurlijk beneden bij *Priet*, daarmee was het begonnen, die zakdoek had ze nu vast in haar mand gesleept en lag er bovenop . . . Weer kwam dat dikke propperige gevoel in zijn keel, maar hij wóu niet meer huilen. Met een beslist gebaar pakte Paul een punt van de spreid en boende ermee over zijn gezicht; dan maar zó als hij geen zakdoek had - weg met die tranen. Eigenlijk om je dood te schamen, al bijna dertien jaar oud en dan huilen om een jonge hond! Hij leek, verdraaid-nog-an-toe, wel een meisje. Zou iemand het gemerkt hebben? Alleen moeder was in huis, natuurlijk had ze het gemerkt, moeder merkte alles, maar je kon van haar opaan; moeder zou het nooit door vertellen, aan niemand.

Hoe kwam dat nou zo opeens? Hij was waarachtig toch geen papjochie dat om het minste of geringste begon te grienen . . . Ineens zag hij het allemaal voor zich; ze hadden hun middagboterham gegeten, moeder en hij samen, echt gezellig zo met zijn tweeën. Iedere donderdag, als zijn zusjes op school overbleven omdat ze 's middags vroeg gymnastiek hadden, genoot hij er weer van. Je kon met moeder zo fijn praten, vooral als je alleen met haar was. Nu ook weer, ze hadden het over school gehad, over groter worden en wat er allemaal ging veranderen als je van de lagere school afkwam.

„Zullen we de zitting niet eens opheffen, Paul?“ had moeder tenslotte voorgesteld, „ik moet nodig aan de slag en jij moet de honden nog borstelen.“

„Tjee ja, daar heb ik helemaal niet meer aan gedacht, we zitten ook zo fijn te praten,“ had hij geantwoord en was met een vaartje naar de keuken gestoven. Toen hij de deur opendeed was *Priet* staartzwaaiend tegen hem opgesprongen en misschien wel juist door dat fijne praten met moeder, was hij bijna nog blijer dan anders geweest om *Priet*. Blij was niet het goede woord, soort van warm van binnen. Eerst had hij *Anak*, de moederhond geborsteld en daarna *Priet*. Die maakte er een spelletje van, hapte naar de borstel en draaide als een tol in de rondte om haar eigen staart te pakken te krijgen. Toen hij haar eindelijk stevig tussen zijn benen geklemd hield om haar achterpoten een goede beurt te geven, had ze een punt van zijn zakdoek te pakken gekregen, die zeker niet diep genoeg in zijn zak gestoken was. Juist op dat moment kwam moeder binnen met de vuile borden en kopjes en toen . . . 't was net of moeder naast hem stond en het wéér zei: „Paul, weet je eigenlijk nog wel wat we met elkaar afgesproken hebben over *Priet*, denk je er nog aan? Als ik

jou met Priet samen zie, dan geloof ik dat je haar niet wilt afstaan over een tijdje. Als je dat niet kunt, begrijp ik het best, maar het zou jammer zijn als je de bedoeling ervan niet begrepen had; je moet er toch nog eens goed over nadenken."

Moeders stem had vriendelijk geklonken, maar ernstig. Toch was het geweest of die stem een kras in hem maakte. Priet afstaan, weggeven! Dat nooit! Ik doe het niet, had het in hem gestormd en daarna was hij de keuken uitgerend en moest hij, zomaar opeens, huilen.

Erover denken, had moeder gezegd, hoe kòn je hier nou over denken? Je vóelde zo-iets toch? Paul draaide zich om op zijn bed en lag met zijn handen onder zijn hoofd voor zich uit te staren. - Denken over Priet, dan dacht je alleen aan Priet zelf en niet aan dat andere, wat moeder bedoelde.

Priet was heel beslist de allerleukste hond die er bestond. Toen ze nog maar heel klein was en in een grote kist rondkroop tussen negen broertjes en zusjes, had hij haar er al telkens uitgepikt: die, dat kleintje met de pikzwarte kop, die vind ik het leukste van allemaal. Tjee, wat leek dat lang geleden; het nest honden was in het voorjaar geboren en nu was het al bijna Kerstmis! Een voor een waren de kleine hondjes naar een nieuwe baas gegaan en elke keer was het een moeilijk en naar ogenblik geweest om afscheid van ze te nemen, maar hij dacht eigenlijk haast niet meer aan die negen anderen, want Priet was gebleven. Vader en moeder wilden haar bestemmen om blindengeleidehond te worden, maar dat kon pas als ze zo'n maand of negen, tien oud was, als ze er tenminste geschikt voor zou blijken te zijn. Priet was gebleven en zijn hond geworden, ze was tegen iedereen even vriendelijk, maar hij was dol op haar en zij dol op hem, dat stond als een paal boven water. Zijn hond . . . Paul hield even zijn adem in, alsof hij schrok. Weer was het of hij

moeders stem hoorde, een hele tijd geleden was dat geweest: „Priet mag, zolang ze hier is, jouw hond zijn Paul, als je dat wilt; maar je moet wel goed bedenken dat het waarschijnlijk maar voor een paar maanden zal zijn, denk je dat je dat kan?“ Moeder had nog veel meer verteld, bedacht Paul nu, over blindengeleidehonden en hoe nodig die zijn, en ook dat ze dacht, dat Priet er precies de goede aard voor zou hebben en er heel geschikt voor zou zijn; dat een herdershond iets te doen moet hebben in zijn leven en het gelukkigst is als hij voelt dat hij echt een bestemming heeft gekregen bij een baas die hem gebruiken kan, waar hij iets voor doen kan: op het huis passen of op de kinderen bijvoorbeeld. Hij herinnerde zich daar niet zo veel meer van, maar wel wist hij opeens weer heel goed: „Denk je dat je dat kan?“

„O, dat kan ik best hoor . . . ,“ had hij geantwoord en nu . . . nu . . . „Ik kàn niet,“ hoorde Paul zichzelf hardop zeggen. Het was zo lang geleden dat moeder hem dat gevraagd had en later was het nog wel eens door hem heen geschoten, maar eigenlijk had hij er niet aan willen denken. Het leek zo ver weg en misschien wilden ze Priet niet eens hebben als blindengeleidehond, lang niet elke hond was er geschikt voor had moeder toen zelf toch gezegd, nou . . . en dan zou Priet bij hen thuis blijven natuurlijk en . . . en . . . zijn hond blijven. Zo dikwijls had hij dat gedacht, niet echt met bedenken, maar in zijn hart gedacht, dat het eigenlijk voor hem vaststond dat Priet bleef. Hij wilde het immers zo graag!

Nu begreep hij beter wat moeder bedoelde met 'je moet er eens goed over nadenken,' maar hoe kòn je nou zoiets doen, Priet afstaan - moeder was toch ook dol op Priet en vader - iedereen, hoe konden ze dan toch zoiets willen?

Bong - sloeg de torenklok. Half twee. Zo laat al! Rennen, dan kon hij nog net op tijd op school zijn.

Met twee treden tegelijk sprong Paul de trap af. Onderaan de trap aarzelde hij even; zou hij naar moeder toegaan? 't Was of moeder het voelde.

„Ben jij dat Paul? Vlug jongen, je bent laat, dààg.“

Opgelucht rende Paul weg.

Het wilde niet erg vloten op school. Waarom moest meneer nu juist deze middag over Willem de Zwijger vertellen en over zijn trouwe hond die op zijn graf staat afgebeeld. Pauls gedachten bleven om Priet draaien, onder geschiedenisles, onder het huiswerk maken, zelfs onder voetballen toen een kleine witte hond het veld op kwam dribbelen. Hij kon er niet los van komen.

Na het avondeten begon hij wild met Priet te dollen. Hij gooide haar een oude tennisbal toe die ze handig opving; met de bal in haar bek kroop ze onder de grote tafel. Op handen en voeten ging Paul haar achterna en probeerde de bal af te pakken, dan begon het spelletje weer van voren af aan. Hij kon er maar niet genoeg van krijgen vanavond, telkens en telkens weer gooide hij Priet de bal toe tot ze higgend, met een lange tong uit haar bek, op het kleed ging liggen en hem aankeek of ze zeggen wilde: „Nu is het genoeg, baasje.“

„Kom Paul, schei er nu mee uit,“ maande vader, „is je huiswerk al af?“

„Ik moet nog Franse woordjes doen!“ bedacht Paul met schrik.

„Begin er dan meteen aan, dan kom ik ze straks overhoren,“ stelde moeder voor.

De Franse woordjes gingen maar zo-zo. Paul kon er zijn gedachten niet goed bijhouden en ineens hield hij het niet langer. „Eh . . . moeder, hoe moet het nou? Met . . . eh . . . met Priet, bedoel ik; ik . . . ik . . .“

„Ik kan Priet niet afstaan, wil je zeggen hè?“ vroeg moeder rustig. „En dat begrijp ik zo goed, Paul. Het zal voor ons allemaal moeilijk zijn en pijn doen, dat hoort erbij als je iets weggeeft dat je lief is. Maar als jij vindt dat je Priet niet los kùnt la-

ten, niet kùnt afstaan, dan blijft ze hier; ze móét niet weg. De bedoeling van Priet weggeven is, om aan een ander mens - die niet kan zien en die misschien niet weet wat licht is en daardoor erg veel moet missen in zijn leven - iets te geven dat ik 'licht van binnen' zou willen noemen. - En Priet zelf zal het heus goed krijgen, daar hoef je je niet bezorgd over te maken.

Stel je eens voor Paul, dat jij niet kon zien. Knijp je ogen stijf dicht, zo, en niet smokkelen - en ga nu eens naar beneden om mijn bril te halen, die ligt op de tafel in de huiskamer."

In een wip stond Paul rechtop met stijf dichtgeknepen ogen. Het leek wel een spelletje voor kleine kinderen, dacht hij eerst, blindemannetje spelen of zoiets, maar al gauw dacht hij niet meer aan een spelletje. Met zijn armen ver vooruit gestoken tastte hij naar de deur. Die moest toch dáár zijn . . . niets; waar stootte hij nu weer tegenaan? Verdraaid, hij had de deur van de kast te pakken, dan moest de kamerdeur meer naar rechts zijn. Ja, daar had hij eindelijk de knop. Nu de gang door - de trap lag recht tegenover zijn kamertje, maar waar begon de trap? Paul voelde zich warm worden; de trap, stel je voor dat hij de eerste tree niet kon vinden en naar beneden viel . . . „ik durf niet verder, ik doe mijn ogen open hoor," zei hij met een benauwde stem.

Even later, terug in de veiligheid van zijn eigen kamer, moest hij goed rondkijken, zijn bed, de tafel met het Franse boek erop, het knopje van het licht, allemaal van die dingen die je doodgewoon vindt omdat je ze kan zien. „Het was èng, moeder," zei hij benepen.

„Ja Paul," antwoordde moeder ernstig, „niet kunnen zien is veel erger dan wij, die het wèl kunnen, ons kunnen voorstellen. Je kunt niet alleen geen dingen zien, maar je kunt de weg niet vinden; in huis gaat dat misschien nog, maar niet buiten. Je kunt niet alleen naar de kapper gaan, niet door het park lopen, wat jij zo graag doet; je hebt altijd iemand nodig die je leidt, die je ergens naar toe brengt, je bent hulpeloos zonder begeleider. Sommige honden kunnen zo'n begeleider zijn, 'een wegwijzer' - begrijp je nu waarom vader en ik Priet daarvoor willen bestemmen?"

Ja, Paul begreep het, maar het duurde lang voor hij die avond in slaap viel. Er was zoveel om over te denken, maar het leek wel of er dingen in hem waren die met elkaar botsten. Ik hoef Priet niet weg te geven . . . de opluchting daarover was zo groot, dat hij zich helemaal licht voelde van binnen, maar toch . . . dat begrijpen . . . 'Priet blijft bij me', was zijn laatste gedachte.

Priet zou blijven, daarbij viel verder alles in het niet, zelfs het begrijpen. Bovendien waren er wel andere dingen die Paul bezig hielden. Er waren repetities op school voor het kerstrapport, er was de kerstuitvoering en ook thuis waren ze druk bezig met de voorbereiding voor het feest van het Licht, zoals moeder Kerstmis noemde.

Paul had samen met vader een kerstboom uitgezocht en elke avond na het eten, als de tafel afgeruimd was, stak moeder een kaars aan en las vader voor uit 'het' kerstboek. Dat boek was nog ouder dan vader en moeder, wist Paul. Toen vader een jongen was had zijn vader hem ook daaruit voorgelezen. Misschien was het wel daarom, dat dit voorlezen iets heel speciaals voor hem was, maar gek, vanavond kon hij niet zo goed luisteren als anders. Paul keek naar de kaarsvlam die als een langwerpige, spitse bloem uit een dikke witte steel groeide. 't Was net of die bloem hem wenkte om goed te luisteren, toe te horen, maar zijn gedachten dwaalden telkens weg. Zou die taalrepetitie voldoende zijn geweest? Niks meegevallen, die vertjoepste ei - ij woorden, hij kòn ze maar niet uit elkaar houden, schreef je brijpot nu met een lange of een korte ei? Begeleiden, flitste het ineens door hem heen, dat heb

ik begelijken geschreven en dat is fout! Toen drong vaders stem weer tot hem door, nee, de stem drong *in* hem: „en Jozef geleidde zijn vrouw naar Betlehem, hij was vol liefdevolle aandacht voor haar, daar zij immers nieuw leven in zich droeg en de weg naar Betlehem lang was en moeilijk . . .”

Jozef geleidde zijn vrouw naar Betlehem; zo dikwijls had hij dit oude, bekende verhaal in de ouderwetse taal van ‘het’ kerstboek al gehoord. Toch leek het nu pas goed tot hem door te dringen, net of hij het voor zich zag, Jozef die zijn vrouw naar Betlehem bracht, haar de weg wees en haar beschermde, en daar in Betlehem werd later het kind geboren dat ‘het Licht der wereld’ genoemd wordt omdat het Gods boodschap van Liefde, goedheid en hulp aan de mensen kwam brengen.

Het Licht der wereld - Paul hield zijn adem in. De kaarsvlam brandde stil en hoog, met wijd open ogen keek hij ernaar en het was net of er binnen in hem ook een kaars aangestoken werd en het licht van die twee kaarsen samensmolt. Die avond hurkte hij langer dan anders naast Priets mand om haar goeienacht te zeggen en de volgende dag was hij stil en teruggetrokken, alsof hij in gedachten erg met iets bezig was.

Op kerstmorgen werd Paul vroeg wakker, het was nog donker buiten. Er was iets vandaag - ooo, Kerstmis! Vlug kleepte hij zich aan en sloop zacht naar beneden. Voorzichtig deed hij de deur naar de keuken open. „Sst Priet, niet blaffen, anders maak je de anderen wakker; ga je mee uit?”

Toen Paul de voordeur opentrok bleef hij verrast staan, een witte Kerstmis! Gisteravond was er nog geen sneeuwvlok te zien geweest en nu was alles wit. Een onge-rept, lichtafgevend wit, zodat het niet echt donker was, al zou het straks pas dag worden. En wat was het still! In een grote, blijde verwondering liep Paul de straat uit en het park in. Priet dolde verrukt door de sneeuw, maar hoewel hij op haar lette en af en toe met haar praatte - „Heb je nog nooit gezien hè? Ja, dit is nou sneeuw, lekker hè, ouwe jongen!” - was hij er toch niet echt bij. Hij liep en liep maar door de stille, witte sneeuwwereld, waarin het steeds lichter werd nu het daglicht begon door te breken. In de verte hoorde hij klokken luiden: ‘Kerstmis - Lichtfeest’ leken ze te beieren.

Er kwam een grote rust over Paul, de dingen die zo gebotst hadden binnen in hem, schoven op hun plaats; hij begreep niet alleen, hij vóelde het begrijpen nu ook. ‘Het licht van Kerstmis, dat zijn niet de kaarsen en is ook niet de sneeuw; het is het licht binnen in je, het licht dat het kerstkind zo lang geleden is komen brengen’, bedacht hij. ‘De kaarsen en de sneeuw helpen om dat licht in jezelf te vinden, ze zijn wegwijzers ernaar toe.’

Was het zo koud dat hij er tranen in zijn ogen van kreeg? Of kwam dat door iets anders? - Vertjoept-nog-an-toe, had hij weer geen zakdoek in zijn zak! Opeens keerde hij resoluut om. „Kom Priet, we gaan naar huis, hollen ouwe jongen!”

„Gelukkig Kerstfeest Paul,” wenste moeder hem toe toen ze de deur voor hem openmaakte. „Wat fijn jongen, een witte Kerstmis!”

Moeder leek helemaal niet verwonderd dat hij er al zo vroeg op uit getrokken was en nog wel vandaag.

„Gelukkig Kerstfeest mam; nou, réuze die sneeuw, ‘t is mooi buiten en eh . . . eh, ik geloof dat Priet toch maar een wegwijzer moet worden voor . . . zie je, eh . . .”
„Ik begrijp het Paul, het is voor jou ècht Kerstmis hè?”

De ster die de weg wees

Ankie vond het maar wat fijn om bij tante Wil in het grote witte huis aan het Gein te logeren!

Thuis, op het flatje, voelde zij zich altijd een beetje opgesloten. Er was geen gang waar ze eens lekker uit kon hollen en ook waren er altijd mensen in de buurt voor wie ze stil moest zijn. Die mensen heetten 'de burenen' en je had ze in soorten: naaste burenen, onderburenen, bovenburenen en nog verscheidene andere!

„Denk toch aan de burenen!” - hoe dikwijls ze dat niet te horen kreeg!

Maar op 'Postwijk', bij tante Wil en oom Kees, bestonden ze niet.

Daar mocht je schreeuwen en tollen en ballen; je mocht er rolschaatsen - ja, ze dacht zelfs dat als ze haar fietsje meegebracht had, ze er ook op had mogen rijden.

Al die gedachten gingen door haar hoofd toen ze, aangekleed en wel, voor het grote raam met de kleine ruitjes op tante stond te wachten. Ze mocht immers met het DAFje mee naar stad. En 'stad', dat was Amsterdam, en dat betekende 's zomers een bezoek aan Artis en 's winters, zoals nu, in de kerstvakantie, mooie winkels kijken en in 'De Bijenkorf' die grote winkel, waar je bijna alles kon kopen, met tante wat lekkers eten: een ijsje of, nog fijner: chocomel met een slagroomwafel.

Maar waar bleef tante nu toch zo lang? „Ik heb een waslijst boodschappen,“ had ze gezegd. Nu, dan mocht ze wel opschieten!

In de vijver, die niet zoals verleden jaar dichtgevroren was, zwommen twee zwanen, stijve, deftige beesten - eenden waren veel leuker - en voor het hek stond het DAFje braaf te wachten.

Kijk, daar was tante; ze wenkte en ze had een leuke muts op van wit bont. In een wip zat Ankie naast haar - en daar reden ze al weg!

De tocht langs het Gein duurde helemaal niet lang. Eerst was het stil op de weg maar voorbij Abcoude werd het veel drukker; tante moest nu wel goed opletten.

Ze zei: „Ik zit er een beetje mee in waar ik parkeren kan; dat is nog moeilijker dan een jaar geleden. Je weet gewoon niet waar je je wagen kwijt kunt!“

Oom Kees had haar aangeraden: het Amstelstation. Daar was altijd nog wel een plaatsje te vinden en dan gingen ze met de tram verder de stad in.

Ankie knikte, maar ze had eigenlijk niet geluisterd; alleen die tram had indruk op haar gemaakt. Ze zou wel zorgen dat ze niet op zo'n gekke draaiende schijf terecht kwam. Vorig jaar had zij bij elke bocht op de tenen van een meneer getrapt en kwaad dat die man geworden was! Hij had natuurlijk gedacht dat ze 't met opzet deed.

Nu, ditmaal had ze werkelijk geluk; de tram was leeg en ze kon fijn uit zitten kijken. Toen tante eindelijk uitstapte stonden ze al meteen voor een winkel, waar Ankie met haar neus tegen de ruit bleef staan. Het leek wel of ze er niet anders dan kerststerren verkochten; overal lagen ze uitgestald: witte en rode en zilveren en gouden en midden tussen die sterren stonden de drie koningen, gekleed in prachtige gewaden, hun ogen gericht op een stralende ster die aan het plafond hing.

'Alleen jammer, dat hij niet beweegt,' dacht Ankie, 'hij moest toch immers de koningen de weg naar de stal wijzen!'

Zij zei het tegen tante, maar die was het niet met haar eens. „Ze staan toch al voor de stal,“ zei ze, „daarom is de ster stil blijven staan: ze wáren er!“

Ankie knikte: tante had gelijk. Dom dat ze het niet dadelijk gezien had. De stal was juist heel erg mooi; met een rieten dak, en licht dat door de vensters naar buiten straalde. De juffrouw op school had de dag vóór de vakantie nog van de drie koningen verteld en het was allemaal precies zoals zij het beschreven had. Zelfs de herders ontbraken niet en stonden voor de deur.

„Weet je wat we doen?“ zei tante, die wel zag hoe mooi zij die ster vond, „we kopen er een en dan zal oom hem boven de kerstboom hangen.“ Dat vond Ankie een machtig plan.

Natuurlijk bleef het niet bij deze ene winkel; ze zag er nog veel meer en tante ging zelfs zó dikwijls naar binnen, terwijl zij buiten bleef wachten, dat ze dolblij was toen ze in 'De Bijenkorf' bij de chocomel en de wafel eindelijk wat uit kon blazen. Tante zag ook wel dat het wat veel geweest was. „Ik ben nu klaar,“ zei ze. „We zullen hier de tram maar naar de DAF nemen; het is nu welletjes geweest,“ en daar was Ankie het volkomen mee eens.

Maar nu moet je volstrekt niet denken dat het verder allemaal op rolletjes ging; helemaal niet!

Het leek wel of die middag alle mensen kerstboodschappen gedaan hadden. Trams kwamen er genoeg bij de halte, maar meestal namen ze niet eens de moeite om te stoppen: de een voor, de ander na, was vol. „Houd me maar bij een slip van mijn mantel vast,” zei tante, toen er eindelijk een vlak voor hun neus stilhield, - en ja hoor, deze keer lukte het; ze kwamen mee.

Er was zelfs een plaats vrij waar Ankie zitten kon. Tante duwde haar er vlug op en toen de conducteur „Doorlopen!” riep, kon zij Ankie nog juist waarschuwen. „Kijk maar naar mijn witte muts; als die er uitgaat kom je er maar vlug achteraan . . .” En toen werd tante ook meteen verdergeschoven.

Je begrijpt dat Ankie van dat ogenblik af de witte muts geen seconde uit het oog verloor. Ze voelde zich echt een beetje verlaten in die grote stad, nu tante niet meer naast haar stond.

Eén ogenblik, na een hevig gedrang bij een halte, was zij de witte muts zelfs even kwijt geweest maar toen zij goed keek had zij hem toch weer ontdekt, al was het dan ook op een heel andere plaats.

Weer stond de tram stil bij een halte en op hetzelfde ogenblik - Ankie kòn zich niet vergissen - kwam er beweging in de muts. Ze waren er dus!

Vlug drong zij zich tussen de mensen door, die haar hielpen en allemaal dóórlieten. Maar zij haalde pas opgelucht adem toen ze buiten op de vluchtheuvel stond, terwijl de tram zich alweer in beweging zette.

Maar waar was tante nu? Ze zag haar nergens. De witte muts wèl . . . maar een ander, een héél ander gezicht keek er haar uit aan!

Toen, opeens, werd het haar duidelijk: tante zat nog in de tram, waarvan zij de lichten in de duisternis zag verdwijnen: er moesten twee witte bontmutsen in geweest zijn!

Een ogenblik stond Ankie, zonder zich te bewegen, als verstijfd. Ze voelde haar hart onder haar bloesje bonzen en een wee gevoel in haar maag, net of zij misselijk werd. Maar het volgende ogenblik wist zij wat ze moest doen: maken dat ze bij de volgende halte kwam, waar tante natuurlijk op haar zou staan wachten!

Auto-lichten schoten voorbij, terwijl andere pijlsnel op haar af schenen te komen. Ze werd bang. Vlak voor een auto stak zij hollend over en liep toen in één ren door naar de volgende vluchtheuvel. Maar toen zij er aankwam - zij zag het dadelijk - géén tante te zien. Hoe zou zij haar en de DAF ooit terugvinden? Ze voelde zich zó rampzalig dat ze begon te huilen en de tranen zo maar over haar wangen liepen. Een medelijdende mevrouw vroeg wat er aan scheelde, maar het zeggen kon zij niet - alleen nog maar harder snikken.

En tóén gebeurde het. Ze had toevallig naar de overkant gekeken en opeens iets gezien dat haar bekend voorkwam: een stralende ster, waar drie figuren naar opkeken: de drie koningen! Ze had de winkel gevonden waar zij de ster gekocht hadden! Dát was een bof!

Het was of op datzelfde ogenblik alle angst van haar afviel.

Voorzichtig, naar alle kanten uitkijkend, stak zij de straat over en ging naar binnen. Het meisje dat tante geholpen had herkende haar dadelijk en kwam vriendelijk naar haar toe. „Heb je misschien wat vergeten?” vroeg zij.

Een beetje hakkellend begon zij te vertellen, eerst van de muts, toen van tante en de DAF die zij niet meer terug kon vinden.

Het meisje begreep het niet allemaal, alleen dat er iets ergs gebeurd moest zijn. Ze ging een meneer halen. En het duurde niet lang of er stond een heel groepje om haar heen. Gelukkig, door veel vragen en vertellen en nog eens vragen begonnen zij het te begrijpen. Iedereen vond het naar voor haar.

„Wat zal je tante ongerust zijn!” zei de meneer. „Waar woont ze? Dan zullen we daar maar eerst bellen.”

En van dat ogenblik af stond de telefoon niet stil. De politie, oom Kees, die het nummer van de DAF wist en ook waar hij staan moest, alles werd ingeschakeld en het slot was dat zelfs tante door de politie werd opgespoord en na een kwartier met het DAFje voorreed.

Wat een vreugde! Wat een blij weerzien! Iedereen kon weer lachen en de meneer uit de winkel werd hartelijk bedankt, al beweerde hij dat hij niets gedaan had.

Toen ze weer samen in het DAFje zaten, net of er niets gebeurd was, zei Ankie na lang te hebben nagedacht: „Hij heeft mij dus ook de weg gewezen!”

„Wie bedoel je?” vroeg tante.

„Nou, de ster van de koningen natuurlijk,” zei Ankie. „Als die ster er niet geweest was zouden we allemaal nog lopen te zoeken.”

En daar was tante het helemaal mee eens!

Het spookschip bij paal 73, *een winterverhaal*

De herfststormen waren erg laat gekomen; zelfs de beruchte novembermaand ging voorbij zonder één waarschuwing voor harde wind, kracht 7.

De roestbruin-rood getinte bladeren vielen pas af na de eerste vorstdagen van december, maar toen kregen de van het westen naderende depressies eindelijk kans het hogedrukgebied te verjagen. De barometer daalde snel en bij de noordoostkust van Schotland raasde de wind met een snelheid van honderdvijfentwintig kilometer per uur. De orkaan verstoorde de bewegingsrichting van de depressie; deze boog af naar het zuidoosten en het stormveld breidde zich over het gehele Noordzeegebied uit.

Noordwester storm, windkracht 9 tot 10 . . . De schepen die door de woeste, stuwende zee langs onze kust voeren kregen het zwaar te verduren.

Het Rijkskuststation Scheveningen-radio luisterde met gespannen aandacht naar noodberichten; zij konden nu ieder ogenblik worden verwacht.

De branding beukte met vervaarlijk geweld op de banken en het strand was onbegaanbaar, nu de wilde zee gulzige happen uit de duinvoet beet.

Het eerste schip dat om hulp riep was een ongeladen spanjaard. Als een blaas lag deze koopvaarder op het water en koers houden bleek onmogelijk. Met vaart dreef het schip naar lager wal, naar de Terschellinger gronden, waar grondzee-fonteinen omhoog spoten. Sleepboten voeren uit om te trachten de spanjaard tijdig te pakken te krijgen. Op de Haaksgonden strandde een losgeslagen olielichter, bezuiden Ameland raakten enkele tjalken in nood en bij Schouwen liep een Fins schip op de kust.

Ook verder uit de wal vochten zeelieden voor het behoud van hun schip en hun leven. Een Belgische trawler verging met man en muis; de laatste wanhopige kreet om hulp van de schipper had men nog opgevangen.

Verschillende Nederlandse reddingstations kwamen in actie. De bemanningen waren in het holst van de nacht gealarmeerd, kleedden zich haastig aan en liepen, voorovergebogen, tegen de loeiende wind naar de in de haven liggende reddingboot of naar het boothuis van een strandreddingboot. Zonder aarzelen bonden zij de strijd aan tegen de losgebroken krachten van de natuur.

Ook op de stations Noordwijk aan Zee en Zandvoort werd een beroep gedaan. De Scheveninger kotter *Cornelia* SCH 516 was dwars van Zandvoort in moeilijkheden gekomen en vroeg dringend om hulp. De vuurpijlen van de SCH 516 zag men van de boulevard te Zandvoort af naar boven suizen in de zwarte stormnacht . . .

De kotter maakte water, de machinekamer was al half volgelopen en de motor kon niet meer draaien. Spoedig was het lot van de SCH 516 beslist; ter hoogte van paal 73, midden tussen Noordwijk aan Zee en Zandvoort stootte de kotter op de tweede bank en bleef muurvast zitten. De zee stortte zich als een roofdier op het weerloze schip. De vier opvarenden van de SCH 516 stonden in de kleine stuurhut, die nu het volle geweld van de branding kreeg te verduren.

Het was echter voor de strandreddingboten van Noordwijk aan Zee en Zandvoort volslagen onmogelijk om de strandingsplaats te bereiken, want de zee kolkte langs de duinvoet. Er was geen stukje strand meer te zien. Er moest dus op het invallen van de eb worden gewacht, maar dan zou het zeker al te laat zijn om de levens van

de vier vissers nog te kunnen redden. Er was nog één kans; van de duintop af een lijn te schieten over het reddeloze schip.

De drie-tons Chevrolet-truck met het vuurpijl- en wippertoestel van station Zandvoort reed achter de buitenste duinenrij tot ongeveer acht kilometer om de Zuid. Een paar man van de wipperploeg klommen hier, met fel brandende magnesium-fakkels, naar de top van het duin. Hun ogen waren met plastic brillen beschermd tegen het venijnig stuivende zand. Ja, daar zagen zij de SCH 516 liggen, voortdurend bedolven door witschuimende brekers. Het wrak lag op een afstand van ongeveer honderd meter uit de kust. In snel tempo werd het vuurpijltoestel in gereedheid gebracht; de kans, dat de schipbreukelingen de schietlijn te pakken zouden krijgen was gering, maar het móést worden geprobeerd. De strijd van de SCH 516 zou immers niet lang meer kunnen duren.

Een raket werd in de loop geschoven, de nylon schietlijn er aan bevestigd, de schietbok gericht . . . Nu volgde een korte ruk aan het aftrektouw, een felle vuurstraal spoot uit de raket, die in een wolk van rook zeewaarts suisde, de dunne vierhonderd meter lange reddinglijn met zich meevoerend. Ruim honderd meter achter het wrak plonsde de raket in zee. De vuurpijlrichter had rekening gehouden met de wind, die de snel uitlopende schietlijn deed wegdrijven. Een juichkreet aan de wal: de lijn viel precies over het stuurhuis van de SCH 516 en een van de schipbreukelingen slaagde erin de lijn te grijpen. Gelukkig begrepen de Scheveningers, dat het maken van een 'heen-en-weer-verbinding', zodat zij het schip in een reddingbroek zouden kunnen verlaten, volstrekt onmogelijk was. Hun enige kans op behoud was zich aan de lijn vast te binden en, met een zwemvest om, in zee te springen.

In de heldere bundel van het op de duinen opgestelde zoeklicht zag men hoe de mannen zich een voor een in het water lieten vallen. Nu werd op de duintop de schietlijn zo snel mogelijk ingehaald. Gelukkig stond er weinig stroom meer. De

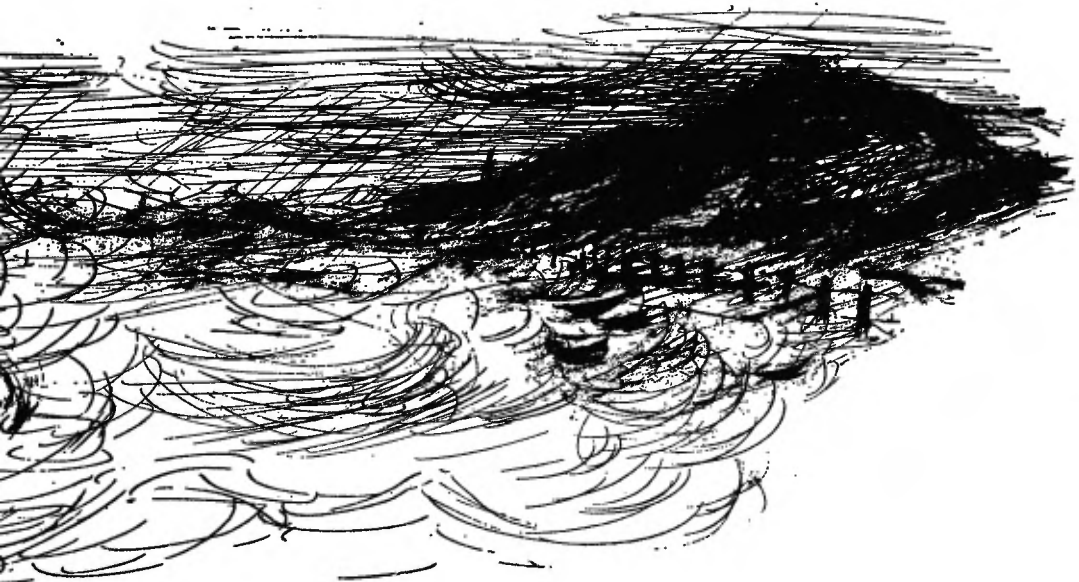

schipbreukelingen dreven, dicht bij elkaar op hun zwemvesten, maar werden telkens ondersteboven gesmeten door de razende branding. Tergend lang duurde het voordat zij vlak bij de duinvoet waren. De redders waadden door het tot schuim geslagen water en vormden een levende keten. Zij grepen de half bewusteloze schipbreukelingen en sleurden hen tegen de duinen op. Onmiddellijk werden zij in de truck gedragen.

Twintig minuten later konden zij in een warme hotelkamer op hun verhaal komen. Het was een dubbeltje op z'n kant geweest, want een half uur na de redding sloeg de branding de stuurhut aan splinters . . .

De storm raasde uit en na twee dagen was ook de branding verdwenen. De *Cornelia* lag als een hulpeloos wrak, diep weggezakt in het doorweekte zand van de tweede bank. De bergingsmaatschappijen hadden geen sleepboten beschikbaar om met het vlotbrengen van deze oude kotter, die vermoedelijk ook nog zware bodemschade had opgelopen, te kunnen beginnen. De storm had immers drie grote ongeladen koopvaarders op de kust geworpen; een op Schouwen, een bij Bergen en het derde schip lag op het Schiermonnikogers strand. Daar was al het bergingsmateriaal naar toegezonden. Met de berging van deze schepen zou goed geld kunnen worden verdiend; de wrakgeslagen SCH 516 werd dus voorlopig aan haar lot overgelaten.

Al is de tijd lang voorbij dat de kustbevolking geen pogingen in het werk stelde in nood verkerende schipbreukelingen te redden, maar des te ijveriger de lading en inventaris van gestrande schepen trachtte te roven - er stroomt nog altijd juttersbloed door de aderen van de kustbewoners! Het was dan ook te verwachten, dat jutters zouden proberen des nachts aan boord van de SCH 516 te komen om inventarisartikelen buit te maken. Een paar bekende strandlopers, die al menig waardevol 'sjouwtje' langs de vloedlijn hadden opgepikt zonder dit bij de strandvonder te bren-

gen, verspreidden echter het gerucht, dat er iets niet pluis was met de sch 516. Zij hadden inderdaad de nacht na de redding, toen er nog flinke branding stond, gepoogd op het wrak te klimmen - „zuiver uit belangstelling, niet om iets mee te nemen,“ verklaarden zij met een stalen gezicht - maar zij waren ontzet teruggedeinsd toen zij plotseling een witte verschijning op het voordek hadden gezien . . .

Hun relaas ging als een lopend vuurtje rond; degenen die het verhaal verder vertelden, lieten hun fantasie de vrije teugel en zo kwamen er steeds meer spookverschijningen bij. Binnen een dag waren vele inwoners van Noordwijk aan Zee en Zandvoort ervan overtuigd, dat het spookte aan boord van de sch 516, met gevolg, dat de eigenaar van het schip er niet direct in slaagde iemand bereid te vinden de wacht aan boord te betrekken om roverijen te voorkomen.

Twee avontuurlijk aangelegde, achttienjarige jongens, Klaas Duindam en Govert Paap, respectievelijk wonend in Noordwijk aan Zee en Zandvoort, kregen het spookverhaal natuurlijk ook te horen. Zij hadden al menig avontuur samen beleefd op trektochten te voet of per fiets en het was een kolfje naar hun hand zich beschikbaar te stellen om des nachts aan boord van de kotter wacht te houden. Om de spookverhalen hadden zij hartelijk moeten lachen; zij wilden nu aantonen, dat het allemaal onzin was. Na enig tegenstribbelen kregen zij van hun ouders toestemming om hun diensten aan te bieden. Kees Parlevliet, de eigenaar van de sch 516, kende Govert en Klaas. Hij wist, dat zij voor geen kleintje vervaard waren en ging op hun voorstel in.

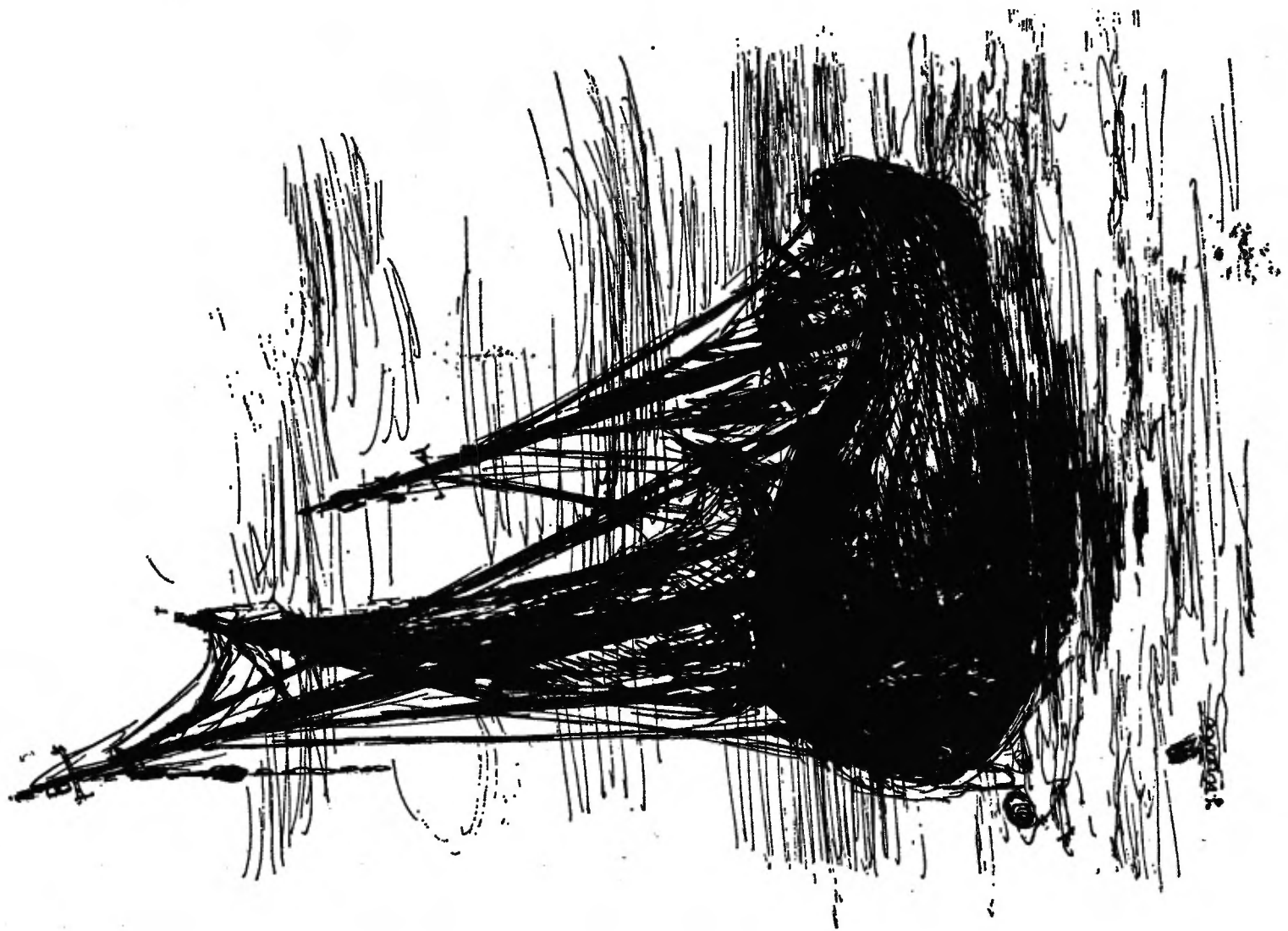
Het zou om ongeveer middernacht laag water zijn. Een hard strand dus, en het was te verwachten dat het niet moeilijk zou zijn aan boord van het wrak te klimmen. Klaas en Govert pleegden telefonisch overleg. Zij zouden precies half twaalf starten: Klaas bij de vuurtoren van Noordwijk aan Zee en Govert bij het einde van de Zuid-boulevard van Zandvoort. Dan langs het strand fietsen naar paal 73, waar zij elkaar zouden treffen. Het wedstrijdelement, dat bij veel van hun tochten een voornaam rol speelde, kwam er ook ditmaal aan te pas. Het ging erom wie van de twee het eerst op het dek van de sch 516 zou staan!

Het was een donkere, koude nacht. Zwaar bewolkt en een matige noordelijke wind. Er zat sneeuw in de lucht.

Govert sleepte zijn fiets door het mulle zand naar de laagwaterlijn en om precies half twaalf sprong hij op het zadel. Hij trapte als een razende. Een keihard strand, maar hij moest opletten geen aanvaring te krijgen met een mijlpaal. Waar hij echter niet voldoende op lette was het vele wrakhout, dat na de zware storm was aangespoeld.

Plotseling vier kilometer bezuiden Zandvoort, reed hij over een aantal planken, waar spijkers uitstaken. Hij stapte af en met de fiets aan de hand - beide banden waren leeggelopen - liep hij door. „Wat een pech,“ bromde hij. „Nu wint Klaas de wedstrijd, hij kan er drie kwartier eerder zijn dan ik.“ Het licht van Noordwijk aan Zee lag recht vooruit, maar het silhouet van de sch 516 was nog niet te verkennen.

Govert liep stevig door. Eerst voorbij paal 72 zag hij de scheefgezakte romp van de kotter opdoemen. Dwars van het wrak legde hij z'n fiets tegen de duinrand; de fiets van Klaas lag er al. Govert trok zijn sokken en schoenen uit en waadde door een ondiep zwin tussen de eerste en tweede bank. De sch 516 lag echter in een 'zelling', zoals dat heet: de kolkende stroom rondom het wrak had het zand weggespoeld en dit was nu omringd door water. Govert wist uit ervaring, dat zo'n kuil of zelling, waar een wrak in ligt, heel diep kan zijn. Uiterst voorzichtig stapte hij langs de steile zandglooiing in het ijskoude water. Hij voelde tot zijn schrik, dat zijn voeten snel wegzakten in het zuigende zand. Onmiddellijk liet hij zich achter-

over vallen, met zijn rug tegen de zandhelling, en slaagde erin zijn benen uit het drijfzand te bevrijden. Het zou levensgevaarlijk zijn geweest door te lopen, al was de zwarte romp van de kotter maar twee meter van hem verwijderd. Hij begreep niet hoe Klaas erin geslaagd was aan boord te komen.

„Klaas, Klaas!” riep hij. „Kom eens tevoorschijn!”

Geen antwoord. Nog eens schreeuwde hij, zo hard hij kon. Taal noch teken; hij werd bang. Een drukkende stilte, alleen maar verstoord door het onheilspellend gekrijs van een enkele meeuw. Govert richtte een elektrische toorts op het wrak; hij zag de masten, de tot splinters geslagen resten van de stuurhut, maar Klaas vertoonde zich niet op het dek. Dit was wel héél vreemd. Hij moest toch aan boord zijn . . . of zou hij te veel gewaagd hebben, zijn weggezakt in het drijfzand en in de zelling zijn verdronken? Govert was niet gauw bang, maar nu brak het angstzweet hem uit. Zijn mond was droog, hij kon geen geluid meer uitbrengen. Zou er tòch iets waar zijn van die spookverhalen? Het viel hem nu niet zo makkelijk meer erom te lachen.

Na korte tijd had hij zichzelf weer in de hand. „Klaas! Klaas!” schreeuwde hij in een laatste poging. Hij hoorde het ruisen van de zee - dat was alles.

Er moest nu handelend worden opgetreden. Govert wist direct wat hem te doen stond. Hij holde naar Klaas' fiets en reed pijlsnel om de zuid naar Noordwijk aan Zee, waar hij ademloos aanbelde bij Vink, het hoofd van de Kustwacht. Met horten en stoten bracht hij rapport uit van zijn vreselijk vermoeden. Dat Klaas zijn fiets zou hebben achtergelaten en naar huis zou zijn gelopen, was uitgesloten, maar het eerste dat Vink deed was de familie Duindam op te bellen. „Nee, Klaas was niet thuis, hij was ongeveer kwart over elf naar het strand gegaan . . . ze hadden hem eerst in de loop van de volgende dag terugverwacht.” „Bel de Reddingmaatschappij op,” zei de hevig geschrokken vader Duindam. Hij was slecht ter been en kon dus niet meegaan naar paal 73, maar de wippertruck van station Noordwijk aan Zee was uitgerust met een walkie-talkie, waarmee berichten konden worden doorgegeven aan de Kustwacht. Hij zou dus niet lang in onzekerheid verkeren.

Binnen een kwartier waren de chauffeur van de truck en de vuurpijl- en wipperploeg van de Reddingmaatschappij bij het boothuis. De kanteldeur gleed open en de truck reed ronkend over de boulevard naar de afrit. Er was een lange ladder meegenomen om aan boord van de SCH 516 te kunnen komen. Ook een politiejeep ging mee naar paal 73.

Bij het wrak gekomen werd eerst de verlichtingsinstallatie uit de truck geladen en zo dicht mogelijk bij de rand van de zelling opgesteld.

Het water rondom het wrak was volkomen helder, zodat je de bodem kon zien. Govert durfde haast niet te kijken; de mogelijkheid bestond immers, dat Klaas in die verraderlijke waterplas was verdronken. Dit bleek gelukkig niet het geval te zijn; hij moest dus òf aan boord zijn òf zodanig zijn geschrokken, dat hij, zijn fiets in de steek latend de duinen was ingerend . . .

De politie deed een merkwaardige ontdekking: er waren vele voetstappen te zien in het weke zand rondom de zelling. Deze konden onmogelijk alleen van Govert en Klaas afkomstig zijn. Kort geleden moesten er dus mannen bij het wrak zijn geweest. „Jutters natuurlijk,” zei de agent van de Noordwijkse gemeentepolitie. De voetstappen, zeker van een man of vier, leidden regelrecht naar de duinvoet, maar in het mulle zand waren zij niet meer te volgen.

Op de rand van de zelling liet men de lange ladder voorover klappen; het boveninde kwam tegen de verschansing van de SCH 516 te rusten. Govert was de eerste die naar boven klom. Als Klaas aan boord is moet hij nu toch het gestommel hebben

kunnen horen, dacht hij. Het was vreemd dat hij nog niet voor de dag was gekomen. Spoedig bleek, toen de politie en de Noordwijkse wipperploeg het verlaten schip onderzochten, dat jutters al hun slag hadden geslagen. Het kompas was verdwenen en op het dek lagen een kijker, scheepsbel en barometer. Blijkbaar waren de jutters in hun werk gestoord en hadden zij overhaast de benen genomen.

Plotseling meende Govert te horen roepen toen hij in de verwoeste stuurhut het luik naar het zich beneden in het schip bevindende logies trachtte te openen. Het luik zat muurvast; er was een stuk hout voorgespijkerd.

Hij riep de anderen, die het vooronder en de half vol water staande machinekamer doorzochten en met vereende krachten kreeg men het luik open. De smalle lichtbundel van een elektrische toorts priemde in het donkere gat. „Govert, hier ben ik,” riep Klaas. „Wat ben ik blij, dat je er eindelijk bent . . .” Klaas zat rillend van kou, met enkele dekens om zich heen geslagen op de rand van een kooi; zijn gezicht was doodsbleek en het was duidelijk te zien dat hij in angst had gezeten.

Het was Govert of een grote last van hem afviel. Dadelijk meldde men de goede tijding radiotelefonisch aan kustwacht Noordwijk zodat de familie Duindam kon worden gerustgesteld. Intussen werden wat droge kleren bijeengezocht uit een lade onder de kooi en Klaas kreeg ook een slok rum om op zijn verhaal te komen.

Allen wilden weten wat hem was overkomen. Ja, hij was inderdaad te ver de zelling ingelopen en toen hij zijn benen niet meer uit het drijfzand kon trekken was hij door een panische angst overrompeld. Hij had luidkeels om hulp geroepen, hoewel hij wel wist dat er geen kans op redding bestond. Toen had hij ineens stemmen gehoord en schimmen gezien, die zich over de verschansing van het wrak bogen. Men had hem een tros toegeworpen, waaraan hij zich krampachtig vasthield terwijl men hem naar boven trok. Zo was hij aan boord van de SCH 516 gehesen, waar zijn redders hem direct de huid hadden volgescholden. Klaas had getracht zijn toorts voor de dag te halen om te zien met wie hij te maken had, maar die was hem uit de hand geslagen.

„Aap van een jongen, wat heb je hier te maken!“ had een van de jutters geschreeuwd. „We zullen je leren je met onze zaken te bemoeien.“

„Hij pakte me ruw beet en duwde me de steile trap af van het logies. Ik kwam lelijk te vallen. Daarna sloten zij het luik en ik hoorde dat zij er iets voorspijkerden. Even later hebben zij het wrak verlaten . . .“

Klaas had op de tast enkele dekens bij elkaar gegraaid en hier had hij zich ingewikkeld maar hij was koud gebleven en had over z'n hele lichaam getrild.

Het was door hem heen gegaan dat ook Govert in de zelling zou kunnen wegzakken als hij aan boord zou trachten te komen. Neen, Govert had hij niet horen roepen.

Het had ontzettend lang geduurd voordat hij door het gestommel op dek begreep, dat hulp nabij was.

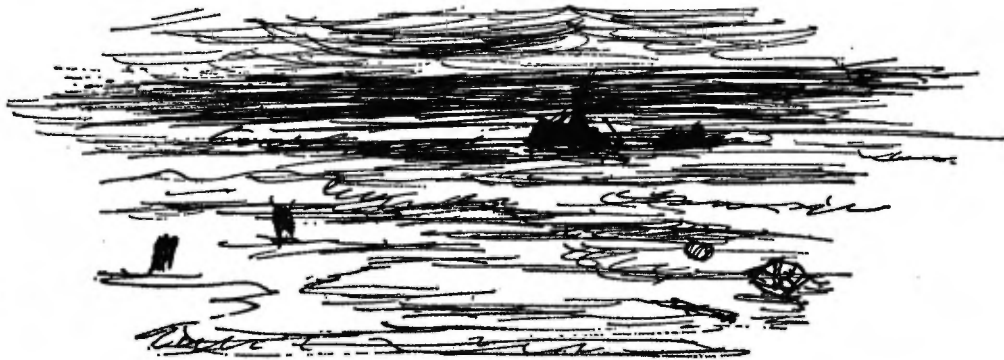
„De jutters hebben Zandvoort en Noordwijk behoorlijk te pakken gehad,“ zei de chauffeur van de truck met nauwverholen leedvermaak. Hij was Scheveninger . . .

Er was natuurlijk geen sprake geweest van geestverschijningen op het wrak; de jutters hadden dit verhaaltje rondgestrooid om het schip ongestoord te kunnen leeghalen. En dat was nog bijna gelukt ook!

In het holst van de winternacht - het was gaan sneeuwen - reden de jongens met de wippertruck over het witte strand naar Noordwijk aan Zee, waar de familie Duindam op hen wachtte. Wat waren ze dankbaar en blij!

De *Cornelia*, SCH 516, zakte langzaam dieper in het zand. Na grondig onderzoek was gebleken dat het geen zin meer had dit wrakgeslagen schip te bergen. De jutters slaagden erin uit handen van de politie te blijven. Wel waren er sterke vermoedens, maar bewijzen ontbraken en de Zandvoorters en Noordwijkers schaamden zich een beetje dat zij er zó in waren gelopen.

Al was er van een spook geen sprake geweest, het wrak van de SCH 516, dat nog vele jaren bij laag water zichtbaar was, bleef toch in de volksmond de naam 'spookschip' behouden . . .

Van een schip, een jongen en een zeeman

„Ik wou dat ik een zeeman was . . . een zeeman . . . een zeeman . . .”

Dat neuriede een jongen die met zijn ellebogen op de hekken van de haven het water aftuurde, een uitgaand schip achterna. Hij was geen zeeman maar hij had een schip. Een schip dat hij als zijn verknochte eigendom beschouwde omdat hij brieven wisselde met de kok. De *'Marinella'*, zo heette zijn schip, het was een negenduizendtonner van de koopvaardij. Een vrachtschip, dat regelmatig reizen naar de West maakte. Van zijn vriend Coco de kok had hij al brieven gekregen van de wonderbaarlijkste plaatsen tussen Amsterdam en Paramaribo, want wat voor hem de Binnenbantammerstraat was dat waren voor zijn vriend La Guaira, Curacao, Demerara of Port-of-Spain op Trinidad.

Maar waar zijn schip op deze woedende november-middag uithing, wist de jongen niet. Misschien wel bij de Azoren; en als dat waar was had het zonder twijfel met bar kwaad weer te kampen. Hij kon het zich voorstellen met zijn ogen dicht: de oceaanwind die uit Amerika aan kwam razen zou om de mast fluiten, het schip zou heen en weer geslingerd worden door de bulderende wind, en Coco de kok zou de grootste moeite hebben om al het eten klaar te krijgen. Als er tenminste nog iemand eten wilde met dit weer. Maar dat wist je nooit met zeelui. Sommigen gaven om niets.

„It 's a long way, to Demerara . . .” zong de jongen voor zich heen, dwars tegen het gierend gefluit van de westerstorm in. Hij veegde met zijn mouw zijn voorhoofd af en keerde zich om, hij moest naar huis. Dat het lied zó niet helemaal goed was wist hij ook wel, maar zo zong hij het altijd, hij had het zelf gemaakt. En dat Demerara een heel eind weg was, dat was waar. Niet voor Coco, maar wel voor hem, Andreas.

Wanneer je zeeman wilt worden dan is er in een straat als de Binnenbantammerstraat niet zoveel te beleven. Op de grachten raakt een mens ook uitgekeken, en trouwens, varen mocht je er niet in. Op school bezat hij weinig vrienden en thuis was het eigenlijk al niet beter gesteld. Het kwam er eigenlijk altijd op neer dat iedereen iemand of iets bezat, maar hij, Andreas, niet. Zijn vader had bijvoorbeeld de scooter en zijn moeder het kleine kind, dat vorig jaar met Kerstmis was geboren.

„Een éinig kerstcadeautje!” hadden zijn beide ongetrouwde tantes tegen hem gekraaid, met stemmen of hij zijn verstand kwijt was en een beetje doof.

Een kerstcadeautje! Goed, hij moest zichzelf bekennen dat hij er zich heel even iets van voorgesteld had, toen hij hoorde dat het een jongen was. Een broer . . . Wat zou je met een broer niet kunnen ondernemen! Dat het kind klein zou zijn wist hij óók wel. Maar dat het zó verschrikkelijk klein zou zijn, zo'n kwaad, rood, rimpelig oud mannetje van nog geen uur oud, nee, dat had hij niet ten volle beseft. Verbitterd had hij het aan Coco de kok geschreven, dat van dat kerstcadeautje. En of ze niks anders wisten. Dat zijn moeder nu minder tijd voor hem had maakte de zaak er niet beter op. De kok had in vage termen teruggeschreven dat hij, Coco, zou zorgen voor een betere kerstverrassing het volgend jaar. En in september, op de laatste thuisreis, had hij het dier voor Andreas meegebracht, een dier voor hem alleen.

Nooit zou Andreas begrijpen waarom Coco hem zoiets had gegeven. Er waren toch meer jongens uit de klas die sinds hun school het schip geadopteerd had naar de

Marinella schreven, en zelfs verschillenden die de kok gekozen hadden. Waarom de kok? Dat zou Andreas zelf ook niet precies hebben kunnen zeggen. Er waren toch meer mensen aan boord van een vrachtschip: de roerganger en de tweede stuurman, de bootman en dan de andere matrozen. Misschien kwam het doordat de kok ver weg was, een verre vriend, en tegelijk dichtbij omdat hij hen aan hun moeder herinnerde. Wie zou het weten? In elk geval had hij een streepje voor, Coco had het zelf geschreven. Hij was geen goede briefschrijver, maar een goede kok, zei hij altijd. En daarom zou hij voor Andreas als verrassing een lekker kerstcadeau-tje meenemen. Natuurlijk zouden ze voor kerst niet binnen zijn - wanneer waren ze voor kerst eigenlijk wel binnen, zou hij Andreas willen vragen? - maar daarom zou er ver van tevoren aan gewerkt worden. Hij zou uit Engeland, waar de mensen met geen mogelijkheid kerstfeest konden vieren zonder een kalkoen, een echte kalkoen meenemen, een jonge. Geen 'Christmas' zonder 'turkey'. En als Andreas hem dan nog een paar weken flink te eten gaf, dan zouden ze bij hem thuis een kerstdiner voor de verjaardag van de kerst-baby hebben zoals ze nog nooit hadden gehad,

hij zou het zien. Mocht er dan ook nog sneeuw vallen, dan was aan alle voorwaarden voor een gelukkig kerstfeest voldaan, aldus de kok.

Nu was het waar wat Coco vanuit zijn dansende kombuis in Paramaribo had geschreven: verder dan kip of een stuk konijn waren ze bij Andreas thuis nog nooit gekomen. Eigenlijk had hij de kalkoen niet zo gemist. Maar als Coco het zei, dan zou het wel zo wezen. Moeder had geknikt en gezegd dat kalkoen verschrikkelijk duur was. Dat de mensen in Holland ook elk jaar méér kalkoen aten. Vader had voor eenmaal zijn afwezigheid verloren - zelfs als hij thuis was, dan was hij afwezig. Hij had over de krant vol scootermodellen gekeken en verheugd gezegd: „Een kalkoen, zei je? Dat is nog nooit gebeurd!” En Andreas had zich trots gevoeld en warm van binnen omdat ze nu eens allemaal naar hem opkeken, de jongen die een verre vriend had.

Tenslotte was de dag gekomen waarop zijn schip, de *Marinella* zou binnenkomen. Met zijn allen hadden ze aan de kade gestaan. En toen na het afmeren de bemanning lachend en schreeuwend de gangway af was komen stormen, had Coco de kok hem een teken gegeven dat hij komen mocht, hij alleen.

Een witte kalkoen was het geweest en bijna onmiddellijk had Andreas, die veel van lezen hield, ademloos gevraagd: „Mag ik hem Moby Dick noemen Coco?”

„Al noem je hem Haile Selassie!” had de kok lachend geantwoord. „Over een paar maanden zal het wel geen verschil meer maken hoe hij heeft geheten!” Met een joviale klap op zijn schouder had hij Andreas laten gaan, met de aanwijzingen hoe die zijn dier verzorgen moest, want hij wilde naar huis. En Andreas' vader had zijn zoon geholpen een hok op het balkon te timmeren, een hok met een loopren er voor. Zo zat op dat achterbalkon in de Binnenbantammerstraat die witte kalkoen, die helemaal uit Engeland was gekomen en die Andreas Moby Dick genoemd had.

Maar dit was nu het vreemde, dat toen Andreas het dier eenmaal een *naam* gegeven had, het niet meer 'zomaar een kalkoen' was, maar een soort vriend, al zou hij dat aan niemand hebben durven zeggen. Vlak voor het hok gezeten, op zijn hurken, kon Andreas urenlang de bewegingen en de zonderlinge geluiden van zijn kalkoen zitten volgen, en naar de schittering van zijn kraalogen kijken. Hij leerde het dier te verzorgen, hij zag hoe het groeide en hoe het hem, Andreas, leerde kennen en reageerde op het geluid van zijn stem. Wanneer het hok schoongemaakt moest worden, liep Moby Dick op sukkeldrafjes het balkon op en af, en soms kwam hij zelfs in de keuken, Andreas achterna. Andreas merkte dat niet alleen hij maar ook het dier zich hechtte, dat de kalkoen dankbaar zijn kon, en dat hij iemand kon herkennen. En dat was het misschien wat maakte dat hij de eenzaamheid, die hem vaak had benauwd, niet meer zo voelde. Goed, vader had zijn scooter en moeder het kleine kind, maar Moby was van hem.

En zo was het ook. Soms praatte hij met zijn kalkoen: op school zat hij te prakkizeren of Moby wel genoeg gegeten had en of zijn waterbakje wel gevuld zou zijn. Ook waren kalkoenen veel minder dom dan de meeste mensen meenden, en ze konden heel aanhankelijk worden.

Het was september voordat Andreas er erg in had; nooit was een herfst zo snel voorbijgegaan. Zo gaat het, als een mens niet meer alleen is.

En op een morgen zei zijn vader handenwrijvend achter hem: „Hij wordt al lekker vet, Andreas. Ik zal Pim de poelier 'ns bellen of die soms . . .” Toen liep hij naar zijn scooter en Andreas hoorde hem niet meer. Maar de glimlach van verstandhouding waarmee hij naar zijn vader opgekeken had, bestierf op zijn gezicht. Hij wist niet hoeveel minuten hij zo, gehurkt, voor het hok was blijven zitten, van waaruit de witte kalkoen hem zwijgend aanstaarde. Het was alsof een ramp zich aangekon-

digd had. Wist hij dan niet, dat dit eenmaal gebeuren zou? Had Coco hem niet daarvoor gegeven? Voor het kerstdiner. En niet om aan een halsband door de Binnenbantammerstraat in Amsterdam te sukkelen. Dat wist Andreas zelf ook wel. Hij wist ook dat hij uitgelachen zou worden als hij nu zou zeggen dat zijn kalkoen moest blijven leven. Ja, dat hij nooit van zijn leven meer een hap eten door zijn keel zou krijgen als Moby, zijn kalkoen, geslacht zou worden. Maar hoe moest hij dat aan iemand duidelijk maken? De scooter van zijn vader knetterde al weg, de straat uit. Zijn moeder was al met de baby bezig, je kon hem horen brullen in zijn bad. Nee, hijzelf zou deze zaak moeten opknappen, hij alleen.

Hij dacht en peinsde tot zijn hersens kraakten. Hij werd afwezig en bleek, hij at ook minder en zijn moeder maakte zich ongerust, zoals alle moeders doen wanneer hun kinderen niet goed eten.

Eén keer kwam ze 's nachts aan zijn bed, toen hij juist wild dromend rechttop was geschoten. „Wat heb je toch Andreas, je bent zo heet?” ‘Hij is ook wel erg veel alléén,’ dacht zijn moeder toen ze de deur zacht weer sloot. ‘Ik moet wat beter op hem letten. Hij groeit hard. Hij wordt zo mager.’ En ze gaf hem méér eten. Andreas dacht niet aan eten. Wat had je aan eten als ze het dier dat je vriend geworden was gingen slachten?

Op school durfde hij er ook niet mee aankomen: onderwijzers verwachtten altijd dat je op alle ogenblikken de tafels op kon dreunen of alle Lodewijken uit Frankrijk; en het was een hele toer om over Pepijn de Korte of de Karolingers te vertellen terwijl je tegelijk je verstand bij Moby Dick had, die daar op zijn balkonnetje zat te wachten op de guillotine en het zelf niet wist. Hij zag er zo ongelukkig en somber uit, dat zijn klasgenoten zich ongerust begonnen te maken en hem nauwelijks meer durfden aanspreken.

Alleen bij de haven, zijn armen op de hekken, zijn ogen turend voor zich uit, daar kon hij nadenken. Daar was het ook dat hij zijn ingeving kreeg. De kalkoen zou zonder twijfel geslacht worden. Dat stond voor Andreas vast. Daarvoor had Coco hem gegeven, en iemand als zijn vader zou het plan uitvoeren ook. Alleen een kalkoen die er niet was, die zouden ze niet kunnen slachten. Moby Dick moest verdwijnen, al was het maar een paar dagen. Hij, Andreas, zou hem verdonkeremanen. Hoe, dat wist hij zelf niet. Dat zou hij dan wel zien.

Erg gerust was hij er overigens niet op. Die hele avond zat hij op zijn potlood te kluiven, in de hoop een schuilplaats voor zijn vriend te vinden.

Het was tenslotte nog zijn vader die hem de oplossing aan de hand deed, ongevraagd. Van achter zijn krant bromde hij onverwacht „Nou, dié boffen even!”

„Wie?” vroeg zijn moeder van over haar naaiwerk.

„Van de *Marinella*,” zei vader. Het klonk onduidelijk maar Andreas had zijn oren gespitst. „Net vóór Kerst binnen.” Hij lachte plotseling. „Gek hè,” zei hij, „zoals je met zo'n schip mee gaat leven als je zoon met de kok correspondeert. Zit ik hier de scheepvaartberichten te lezen notabene!”

„En als je kalkoenen krijgt!” vulde zijn moeder aan. Ze lachte naar haar zoon, terwijl ze hem zijn chocola toeschoof. Andreas lachte niet, en zijn moeder merkte het. Fronsend zat hij te denken.

Dit dacht hij: Moby verdonkeremanen zou moeilijker zijn dan hij had gedacht. Er waren geen boerderijen in de buurt. Maar hij kon Coco vragen hem te helpen. Coco durfde hij wel om raad vragen. In hun brieven hadden die twee elkaar al heel wat verteld, en de kok had zich er niet voor geschaamd de jongen te bekennen dat hij nog altijd heimwee had naar de Veluwe boerderij waar hij geboren was. „Ik ben nauwer met de aarde verbonden dan met de zee,” zei hij dikwijls. Waarom hij dan

eigenlijk was gaan varen? Ja, dat zijn van die raadsels die er in het leven kunnen bestaan. Misschien had hij de *Rijndam* eens gezien op schoolreis.

Van toen af volgde Andreas elke avond elk woord in de rubriek 'Waar zijn onze schepen?' En toen, op een avond, zette hij het hokje van zijn witte kalkoen open. Het was twee middagen voor Kerstmis. Het dier nam hij in zijn armen. Met zijn gezicht in de warme veren van zijn kalkoen zei hij: „Maar een paar dagen, Moby. Dan zal niemand het meer in zijn hoofd krijgen jou te slachten. Tegen mijn vader zeg ik morgen dat je gestolen bent. Ontvoerd. Zoiets gebeurt hier alle dagen met een hond, of een kat. Waarom dan niet met jou?” En hij verborg zijn kalkoen in de kolenkelder van de benedenbuurman.

De volgende morgen viel 't hem niet moeilijk een betraand gezicht te laten zien want hij had nauwelijks geslapen. Maar het vertellen van een leugen is toch nog altijd iets anders dan het bedenken van zo'n leugen. Het verslagen gezicht van zijn moeder en de verstarde blikken van zijn vader maakten dat er niet beter op. Inwendig wenste hij dat hij zijn ouders niet bedrogen had, maar hij kon niet terug. Eenzaam en koud ging hij die donderdag vóór Kerst naar bed, een eenzame jongen, zonder de bescherming en de vertrouwde keelgeluiden van zijn kalkoen. Zo vroeg als hij maar durfde stond hij op, bevrijdde Moby Dick uit het halfduistere kolenhok en stopte hem in een witte linnen zak, de zak waarin hij ook gekomen was. Zijn ouders wisten dat de *'Marinella'* binnenkwam; ze zouden niet ongerust hoeven te zijn.

Maar ze werden wel ongerust. Want na uren was Andreas nog niet terug.

„Ik zeg je dat er iets niet in orde is,” zei zijn moeder. „Hadden we toch maar niet gezegd dat die kalkoen . . .”

Zijn vader zei, wrijvend in zijn grote handen: „ . . . Van mij had het immers helemaal niet gehóéfd . . . Als die jongen nou toch . . . Maar ja . . .”

Zijn moeder merkte aarzelend op: „'t Is nu toch te laat. Hij is gestolen.”

Zijn vader zei keelschrapend: „Als we . . . hm. Hè? Als we nou 'ns? Dan neem ik maar geen nieuwe lamp voor m'n scooter. Wat zou je denken als we . . .”

Ruim een uur later kwamen die vader en die moeder thuis, een groot bewegend dier in een zak tussen zich in, de kinderwagen voor zich uit. Toen was Andreas nog niet thuis.

Moeder zei zacht jammerend: „Nu weet ik het zeker! Hij heeft zich als verstekeling verborgen. Net als jij vroeger!” Ze huilde.

En vader zei hardop en verbeterde: „Zo! En nou ga ik erheen ook!“ Met de kalkoen, een witte, over zijn schouder, stapte hij weg, naar de haven, waar in het duister de *'Marinella'* al afgemeerd had.

Intussen had zich aan boord ook al het nodige afgespeeld. Nauwelijks had Andreas, die met nooit verwachte voorspoed zijn zaken met Coco de kok af had kunnen doen en vervolgens in de kombuis koffie met cake had mogen drinken, het haventerrein verlaten, of een van de matrozen kwam hem hijgend en blazend achterop.

„Hij is ontsnapt,“ siste hij in Andreas' nek.“ „Coco zegt dat jij meekomt of dat anders de kalkoen overboord gaat. Hij is uit de hut van de tweede ontsnapt en vliegt iedereen aan die hem grijpen wil. We zijn ten einde raad!“

En dat was Andreas zelf ook toen hij tenslotte zijn kalkoen gevangen had en met het beest onder de arm buiten de kombuis zat te wachten tot de kok tijd zou hebben een nieuwe oplossing voor hem en Moby te zoeken.

Zo kwam het ook dat hij de eerste was die de schermutseling met de onbekende op de gangway gadesloeg, en die de verhitte stem van de tweede stuurman hoorde roepen: „Wel voor de duivel! En als het nou maar afgelopen is, ons hier op kerstavond met die ellendige beesten . . .“ Verder kwam de tweede niet, want de eerste legde hem het zwijgen op. En in een minimum van tijd was het rondom de onbe-

kende indringer met zijn worstelend dier een kluwen van bemanningsleden, zelfs een douaneman kwam aandraven. Coco bevond zich midden in de hoop van mensen. Toen hoorde Andreas, die verstijfd van schrik dit alles had staan aankijken een verstikte stem: „En ik zeg je dat hij zich als verstekeling verborgen heeft, met zijn kalkoen, een wittel!”

Op het geluid van die stem rees Andreas op, stortte zich in het gewoel en riep met een schelle stem: „Vader! Váder! Hier ben ik, hier!” En hij merkte tot zijn eigen verbazing dat zijn stem blij klonk, en opgelucht, als nooit te voren in zijn leven.

Die kerstavond miste Coco de kok de laatste trein naar zijn Veluws dorp. Zo kwam het dat hij, uitgenodigd door Andreas' vader, een dikke twee uur later op de Gelderse kade liep, geflankeerd door twee personen, ieder met een bewegend beest in een zak. De klokken van alle Amsterdamse torens begonnen toen te luiden, want de kerstnacht was begonnen. Coco de kok keek op naar het beeld van Orion en van de Pleiaden aan de hemel en hij zei: „Da's nou gek, hè. Dat die sterren er toen óók al waren.”

„We kunnen de nachtdienst in de Wester nog wel halen,” sprak Andreas' vader nadenkend. „Even die kalkoenen thuisbrengen.”

„Ja,” zei Coco. „Ik wou maar zeggen dat het ook zonder dooie kalkoenen Kerstfeest wordt, als je begrijpt wat ik bedoel. En zonder sneeuw.”

„Ik begrijp je,” antwoordde Andreas duidelijk vanuit zijn kraag. „Met levende, zal je bedoelen.”

In zichzelf bedoelde hij nog veel méér. Dat hij zijn vader helemaal opnieuw had leren kennen, bijvoorbeeld. Zijn vader, die voor hem een nieuwe kalkoen was wezen kopen. Die hem gezocht had, op de *'Marinella'*. Die vroeger óók naar zee gewild had. En hij bedoelde ook dat Coco, zijn vriend, bij hem zou slapen. En dat hij Moby zijn kalkoen zou mogen houden, samen met Sindbad, de nieuwe witte kalkoen. Maar hij kon niet onder woorden brengen wat hij nu werkelijk dacht, en wat hem zo gelukkig maakte.

„Ja,” antwoordde Coco de kok. „Dát bedoel ik!”

Het portret

Het is een drukke, wat rommelige straat.

Er is een pakhuis, waar geregeld grote vrachtauto's komen voorrijden. Daarnaast een snoepwinkeltje met dozen zuurballen en veterdrop. Een bakkerij en een klein café.

Er wonen veel mensen in die straat en veel kinderen. Ze spelen hun spelletjes op de smalle stoep. Dat zijn de kleintjes. De groten hebben hun eigen speelterrein achter de huizen. Daar is een onbebouwd stukje grond met allerlei rommel. Kisten, oude vaten en autobanden. Je komt er door een smalle donkere steeg.

En op de hoek van die steeg staat het oude huis. De voorkant vreemd stil en leeg, midden in de drukke straat. De ramen zijn dichtgetimmerd met planken. Er zit geen verf meer op de deur en de bel is verroest. Je zou denken, dat daar al lang niemand meer woont. Maar de jongens uit de buurt weten wel beter!

Want als je door de steeg loopt, zie je links in de muur een poortje met een grote trekbel. En daaronder een bord met een naam: *J. de Man - kunstschilder*. Je zou er zó naar binnen kunnen gaan, want de poort staat op een kier. Kijk maar eens om een hoekje, dan kun je de achterkant van het huis zien. Dáár boven, bij dat grote raam, daar woont hij, de schilder. Helemaal alleen. Niemand uit de straat is er ooit binnen geweest. Wat of hij daar nu wel uitvoert, die verf-meneer?

Je kunt hem geregeld voorbij zien komen. Een grote forse man. Hij haalt zijn broodje bij de bakker en maakt een praatje met de mannen in het café. Soms vraagt hij een van de jongens om hem te helpen zijn spullen te dragen. Dat is een hele eer! Maar ze gaan beslist nooit verder mee dan de poort.

Ja, die poort met die bel! Dat is er nog eens een om lekker aan te trekken! Maar dat zal niemand in z'n hoofd halen. Zelfs Bertus niet. En dat zegt wat, want Bertus durft alles!

De schilder staat vaak te kijken achter zijn raam daar boven als de jongens op het landje aan 't spelen zijn. Hij heeft ze ook wel eens zien staan smoezen bij de bel! Hij moest er om lachen in z'n eentje. Toch jammer, dat ze nooit eens zo maar boven durven komen. Er zijn er een paar bij . . . Neem nou Keesje van de schoenmaker met z'n pretogen. Of Wim van de overkant met die eigenwijze wipneus. Ja, en Bertus! Lange slungel met spriethaar. En die ógen . . . Koude ogen met een boze rimpel ertussen. En een heel grote mond. Bertus, die zijn handen en voeten nooit thuis kan houden! De schrik van de buurt. De anderen zijn bang voor hem. Geen wonder, zoals hij laatst toch weer dat meisje met haar pop zat te sarren. Wat bezielt dat joch! Hij heeft er al menig pak rammel op zitten en onlangs kwam er een politieagent aan te pas. Maar hij schijnt zich nergens iets van aan te trekken. 'En tòch', denkt de schilder, 'ik wou dat ik die knul eens te pakken kreeg . . .'

Op een nacht in de kerstvakantie heeft het flink gesneeuwd. In de straat is de sneeuw al gauw een modderbrij geworden, maar op het landje achter de huizen is de pret in volle gang! Met man en macht zijn de jongens bezig aan een sneeuwhut. Een gróte moet het worden, waar ze allemaal in kunnen. Het dak maken ze van wat planken. Opgewonden schetteren de stemmen door de lucht.

Wim is bezig een raam te maken. Voorzichtig, dat de sneeuw niet afbrokkelt . . .

Pàts! Een harde sneeuwbal slaat een stuk muur weg. Nijdig kijkt Wim op. 'Natuurlijk, dat is Bertus weer! Dat rotjoch . . .'

„Geménerd!“ schreeuwt Keesje. „Jij mag lekker toch niet in onze hut!“

„Rothut!“ schreeuwt Bertus terug. „Als je d'r een trap tegen geeft dondert-ie in mekaar!“

„Je láát 't!“ Keesjes stem slaat over van woede.

Bertus haalt zijn schouders op en draait zich om. „Maak je niet druk! Ik heb zelf een fórt, daar achter die ouwe kisten! En kogels heb ik ook!“

Nieuwsgierig komen de jongens wat dichterbij.

„Nóú!“ roept Bertus. „Kom-es op als je durft!“

Waratje, daar suist de eerste sneeuwkogel van Bertus al door de lucht! Bliksemsnel bukt Keesje zich om ook een bal te maken . . . te laat. Een kogel van Bertus heeft hem geraakt. Wat is dát nu . . . Hij blijft in de sneeuw zitten, zijn hoofd in zijn handen. Er zit bloed aan zijn vingers . . . Dadelijk zijn de jongens er bij. Wat onhandig trekken ze Keesje overeind.

„Een steen,“ huilt hij, „d'r zat een stéén in, au!“

Op hetzelfde moment klinkt er een barse stem: „Hier jij! Staan blijven!“

Daar heb je de schilder! Ai, hij heeft Bertus stevig in zijn kraag gegrepen!

„Jij wou er stiekum vandoor gaan, mannetje . . . maar dat zal je niet glad zitten. Ik heb het wel gezien! Sneeuwballen maken met sténen . . . Laat eens kijken, Kees. Nou, dat is aangekomen. Jongens, breng hem dadelijk naar huis.“

„En híj dan, meneer?“ vraagt Wim en hij wijst op Bertus.

„Laat dat maar aan mij over,“ zegt de schilder. „Hij gaat met mij mee. Vooruit!“

Zo stommelt Bertus even later de trap op in het oude huis.

„Daar is de keuken,” zegt de schilder. „Trek die natte rommel uit en was het vuil van je handen. Als je klaar bent kun je bij me binnen komen.”

Bertus knippert met zijn ogen. „Nee - eh . . . ja meneer,” stottert hij.

Driftig strijkt hij een paar haarslierten naar achteren. Hij heeft een raar gevoel in zijn maag. Even staat hij voor de deur, dan raapt hij al zijn moed bij elkaar en gaat de kamer in.

Bij het grote raam zit de schilder achter een standaard, waar een vierkant doek op staat.

„Zo,” zegt hij, „ga daar maar zitten bij de kachel, dan kun je weer warm worden. Ik heb nog wat werk te doen.”

Bertus zit op het puntje van de stoel. Wat schichtig kijkt hij om zich heen. Overal schilderijen, wat een boel. Met een schuin oog kijkt hij dan naar de schilder . . .

‘Deed-ie nu maar wat,’ denkt Bertus, ‘schelden, of een preek . . . of een pak slaag.

Dan was ik ervan af. Maar dit . . . Wat wil-ie nou. Natuurlijk, nou heeft hij ook de pest aan me, net als de anderen.’ Even schiet het door hem heen: ‘Keesje . . . dat bloed.’ Maar dan probeert hij gauw aan wat anders te denken.

En de schilder werkt maar door. Zo nu en dan kijkt hij Bertus even aan. Dan vraagt hij opeens: „Ben je bang, Bertus?”

Bertus knippert met zijn ogen. „Nee - eh . . . ja meneer,” stottert hij.

„Mmm,” zegt de schilder, „ik ook.” Dan is het weer stil.

„Weet je waarom, Bertus?”

„Om . . . om Keesje?”

„Nee,” zegt de schilder, „om jou.” Hij neemt een ander penseel en gaat verder:

„Kijk, het gezicht van een mens is méér dan zo maar ogen, neus en mond. Je kunt er iets in lezen, als in een boek. Achter elk gezicht zit een verhaal. Ik heb vaak naar jou gekeken.”

„Nou, dat ik lelijk ben dat weet ik wel. Dat hoeft u me niet te vertellen. Ze hebben toch allemaal de pest aan me, altijd al . . . En stom ben ik ook en ik deug voor niets. Zó, nou weet u ‘t. Maar ‘t kan me geen pest schelen.” Met een boze rimpel tussen zijn ogen kijkt Bertus de schilder aan.

Maar die werkt rustig door. „Soms,” zegt hij peinzend, „soms zie je opeens hoe een gezicht er uit zou kunnen zien . . . als het er van binnen maar wat anders uitzag. Zeg, wat je daarnet zei, daar meen je niets van, hè? Het kan je wel wat schelen, veel zelfs . . .”

Bertus schokt wat met zijn schouders. Maar hij zegt niets.

Hoe lang hij daar zo gezeten heeft in die stille kamer?

Dan legt de schilder zijn penseel neer. Hij steekt een pijp op en schuift zijn stoel achteruit.

„Bertus, kom eens hier.” Bertus schrikt op. Daar zul je ‘t hebben . . .

Aarzelend loopt hij naar het raam.

„Kijk,” zegt de schilder, „hier heb je nu zo’n gezicht. Het is nog lang niet klaar, maar je kunt wel zien hoe het wordt.”

Bertus kijkt naar het schilderij op de standaard . . . Hij krijgt een kleur als vuur en hij stamelt: „B-ben ik dat?”

„Wat vind je ervan?”

„Nou, mijn neus is het wel en die gekke oren en zo . . . maar eh, ‘t is toch anders. Ik weet niet . . . niet zo lelijk . . .”

„Toch ben je het, Bertus! Tenminste . . . je zou het kunnen zijn! Als je niet zo hard was en zo dwars. Als je met je handen eens iets anders deed dan slaan en grabbe-

J. K. ...

len. Je kunt met je handen ook geven, jong! En je kunt er voorzichtig iets moois mee maken."

„Nee," zegt Bertus wild. „Hoe kan dat nou! U snapt 't niet. Niemand snapt 't. Alles gaat altijd verkeerd. En ik hoor nergens bij. Ze moeten me niet. En thuis . . . moet u m'n vader horen."

De schilder staat op en staart uit het raam. „Ze moeten mij niet," zegt hij zacht, „en Bertus, wat doe je dan? Je zet je kop helemaal dwars. Laat ze maar stikken! Je doet de gekste dingen. Wie bekommert zich erom? Je bent alleen. Maar dat doet pijn van binnen. Als ze jou niet willen, dan sla je erop, keihard. En als je iets moois ziet van een ander zou je dat 't liefst ook maar kapot maken. Zo verandert het portret van de echte Bertus steeds meer. Ophouden? Waarom? Er is niemand, die de echte Bertus meer kent. Dat dènk je . . ." Hij draait zich om. Bertus staat met gebogen hoofd en plukt aan een losse draad in zijn trui. Even raakt de schilder zijn arm aan. „Toch is er Iemand, die jou wèl kent. Als Hij naar jou kijkt, dan ziet Hij dwars door die harde boze, eenzame Bertus heen altijd weer die andere, de èchte."

Met een snelle blik vanuit zijn ooghoeken kijkt Bertus naar de man naast hem.

„Ja heus, jong, dat zeg ik niet zó maar! Want zie je, Hij houdt van jou . . ."

„Hè!" zegt Bertus. „Wie dan . . . waar? Hoe . . . hoe weet ú dat nou? Ik zie niks!" De schilder schiet even in de lach. „'t Lijkt wel of we dat spelletje doen 'Ik zie, ik zie wat jij niet ziet'. Maar in ernst, Bertus, dit is geen raadseltje. Eergisteren was het Kerstfeest."

'Kerstfeest?' denkt Bertus. 'Daar heeft de meester op school van verteld . . .'

„Ja . . ." zegt de schilder zacht, „dàt is het . . . ik zie aan je ogen dat je begint te begrijpen wat ik bedoel. En er is nog heel veel méér . . . Maar kom, ik ga opruimen, 't is al zo laat! Een andere keer gaan we wel verder met je portret. Tenminste . . . als je nog eens terug wilt komen, want ik heb jou daar natuurlijk wel bij nodig!"

Als Bertus eindelijk weer buiten komt is het al helemaal donker geworden. Alleen daar boven door het grote raam straalt licht naar buiten. Wat is 't stil. 't Landje ligt verlaten. Iedereen is naar huis . . .

Opeens blijft Bertus staan, midden in de smalle donkere steeg . . . 'Daarginds, die sneeuwwhut, de jongens, die stéén . . . zo is het allemaal begonnen. En de schilder, meneer de Man, die had alles gezien . . . Maar dáár heeft hij helemaal niets meer over gezegd. Gek! Hij heeft me niet uitgescholden. Ik mag nog eens terugkomen, dàt heeft 'ie gezegd! En hij meent 't nog ook, dat kon ik zien! Zou dat . . . zou dat iets te maken hebben met wat hij zei . . . over dat Kerstfeest?

Ik ga 't hem eens vragen, dat durf ik best!

Opa Bewaker

De straat is opgebroken. Vooraan zijn dwars over de weg wit met rode hekken geplaatst. *Afgesloten voor alle verkeer* staat er op een bord.

Gelukkig zijn de stoepen aan weerskanten vrijgebleven. Daar is het nu vaak dringen, want iedereen moet er over: kinderen die naar school gaan, mensen op weg naar hun werk, moeders met kinderwagens, de bakker, de melkboer, noem maar op. En probeer niet over de stoep te fietsen, want dan ga je onherroepelijk op de bon. Jaap en Bert van nummer 21 weten ervan mee te praten. Natuurlijk gingen zij op de fiets over het trottoir, toen de rijweg onbegaanbaar was. Luid bellend en schreeuwend baanden ze zich een weg door de wandelende menigte.

„Brutale vlegels,“ bromde een heer. „Zou je ze niet . . . ,“ zuchtte een dame, haastig opzij springend.

De eerste dag ging het goed. In totaal vier maal, van en naar school, maakten de jongens de stoep onveilig. De tweede dag begon de pret opnieuw, maar om twaalf uur liep het mis. Halverwege de straat stapte een agent naar voren en belemmerde de doortocht. Het overmoedige gebel kwam tot een plotseling einde en even onverwachts moesten de jongens van de fiets springen. Ze probeerden hun straf te ontkomen en praatten als Brugman, maar de agent was niet te vermurwen.

Tenslotte kwamen ze er toch nog af met samen één bon.

En aangezien hun spaarvarkens zo vlak na 5 december toch al niet te vet waren, namen ze de les ter harte.

Nu kun je vier maal daags Jaap en Bert netjes náást hun fiets over het trottoir zien wandelen. Bezadigder jongelieden zijn er in de hele stad niet te vinden.

Tot ze de hoek om zijn . . .

Aan het eind van de straat, daar waar het kwekerijtje begint, is een groen huisje op wielen neergezet. Er is een houten bank binnenin, zodat de stratenmakers kunnen zitten als ze hun brood opeten, of schuilen als er plotseling een stortbui komt. Verder worden er de gereedschappen in opgeborgen en de olielampen bewaard, die 's avonds langs de witte hekken moeten staan. Het is een leuk gezicht, die flakkerende lichtjes in het donker dwars over de weg. Met deze waarschuwingstekens zal niemand per ongeluk toch de straat inrijden en in een hoop zand terecht komen! De kinderen uit de buurt - en dat is een heel stel - vinden 't machtig, die opbrekerij. De school is nog niet uit of ze zwermen als een troep lawaaijige spreuwen over de woestenij.

Ze sjouwen met stenen en kruien zand. Er worden fortin gebouwd en weer afgebroken. Ze maken daverende ruzies en sluiten even later weer vrede. De moeders hebben geen omkijken naar hun kroost. Maar als ze de kinderen binnen roepen voor het eten, hoor je van alle kanten: „Schoenen uit op de mat!“ „Laarzen achter de deur!“ Want o dat zand . . .

Aan het eind van de middag, tegen de tijd dat de stratenmakers naar huis gaan, komt voor een paar uur de oppasser. Hij moet zorgen dat de jeugd niet baldadig wordt en geen verwoestingen aanricht. En als het donker wordt maakt hij de olielampen klaar. Nu, op de donkerste dagen van het jaar, begint hij daar het eerst mee.

Als het een erg sombere dag is hebben soms de werklieden de lampen al neergezet. Het is een klein mager mannetje, de oppasser. Hij doet het baantje om er nog wat bij te verdienen, want zijn pensioen is laag. Het valt niet mee om op je oude dag rond te komen. Alles is zo duur, denk eens aan de kolen alleen al!

Hij heeft een stalen brilletje op, waar hij erg scheel doorheen kijkt. Zomer en winter, weer of geen weer, draagt hij dezelfde pet op het grijsgrauwe haar. Een peper-en-zout-kleurige snor geeft hem een heldhaftig aanzien. Tenminste, dat schijnt hij zelf zo te denken.

Al gauw noemen de kinderen uit de straat hem 'Opa Bewaker'. De moeders, die voor een kopje thee of een bakje koffie zorgen, en de vaders, die een sigaartje komen brengen, nemen de benaming over. Zolang de straat opgebroken is hoort Opa Bewaker er bij. Hij maakt graag een praatje op z'n ronde langs het karwei. En 't liefst heeft hij het over zijn werk. Want het is niet overal even best! „D'r zijn straten waar d'r gewoon niemand naar je omkijkt.“ Dan duren de uren lang, vooral op zaterdag en zondag, als er niet gewerkt wordt en hij hele dagen dienst heeft. „Ja,“ zucht Opa Bewaker steevast aan het eind van ieder gesprek, „je heb goeie poste en je heb kwaai poste . . .“

Daar piekert een gewoon mens niet over, maar hij wel!

Nou, een kwaai post is het hier in de straat zeker niet. Het kan gebeuren dat de moeder van Bert en Jaap aan de deur naar Opa Bewaker roept voor een kopje koffie terwijl hij net van de moeder van Willie en Ingrid een bakje heeft gehad. Hij veegt nog juist de mouw van zijn jas langs zijn mond voordat hij het portaalje binnengaat. En ja, hij moet dan ook nog al vaak achter het groene huisje op wielen verdwijnen, bij de heg van de kwekerij.

Dat krijg je van zoveel drinken!

Het is erg zacht voor de tijd van het jaar. De kinderen kunnen best nog buiten spelen. Vooral op zaterdag is er dolle pret in de straat. Zolang het niet al te rumoe-

rig toegaat knijpt Opa Bewaker een oogje dicht. Het meest is hij bij de kleintjes te vinden, die in het zand zitten te scheppen. Hij heeft plezier in het grut en let een beetje op ze. Hun moeders zorgen dan weer voor hem. Ieder op z'n beurt! De groten moeten alles zelf opruimen. Daar staat Opa Bewaker op. Ze mogen helpen met kleine werkjes. De meisjes poetsen de ruitjes van de olielampen, die iedere avond weer beslaan. De jongens steken de pitten aan en brengen de lantarens op hun plaats. Het is een gezellig gedoe in de straat.

Maar op zondag is het stil.

Dan loopt de oude man van tijd tot tijd van het ene naar het andere eind.

Hier gaat een familie uit wandelen, daar komen opa en oma op bezoek. Weer verderop zijn ze een dagje uit.

Hij tikt aan zijn pet als er bewoners langs gaan. Naar de kinderen steekt hij een hand op: „Dag jongens.“

„Dat wordt wat, straks met de kerstdagen. 'k Zie er nou al tegenop,“ vertrouwt hij de vader van Noortje toe, van nummer 32. Hij pakt een sigaret uit de koker die hem voorgehouden wordt.

„Man, je hoeft toch zeker met de feestdagen hier niet op straat te bivakkeren? Wij zullen wel op de kinderen letten,“ zegt Noortjes vader verschrikt.

„Gaat niet meneer. Dank u vriendelijk. Maar 't is voorschrift dat er gewaakt moet worden. Ik kan ook geen nee zeggen, want voor mij nemen ze zo een ander. Zon- en feestdagen worden dubbel uitbetaald, ziet u. Nou ja, ik heb m'n gezondheid. Maar 't is zo ongezellig voor m'n vouw.“

De straat leeft mee. De kinderen steken hun koppen bij elkaar. Jaap, Bert, Noortje, Willie en Ingrid lijken wel een stel samenzweerders. Ze verzinnen een plan. Hoe meer ze er over denken en praten, hoe mooier het wordt. Ze leggen 't plan aan Noortjes vader voor. En die spreekt er over met de andere vaders en moeders. Sjonge, wat krijgen ze 't allemaal druk, die laatste dagen voor Kerstmis.

Noortje en Ingrid gaan met een lijst langs alle bewoners van de straat. 'Voor het kerstfeest van Opa Bewaker' staat er boven en er is een briefje bij. Iedereen tekent met een klein bedrag in. Jaap en Bert gaan naar de kerstbomenmarkt en komen met een knaap van een boom thuis. Met wel zes jongens slepen ze hem achterom in hun tuin, zodat Opa Bewaker het niet ziet. Willie oefent op zijn kamertje op z'n accordeon. Hij heeft een boek met kerstliederen van meneer op school te leen gevraagd. En met elkaar zijn ze uren bezig om kerstversiering te maken. Ze knippen sterren, al maar sterren in alle maten: tientallen. De hele boom zullen ze er mee vol hangen. De meisjes hebben gouden vingers van 't verguldsel. De jongens maken lange snoeren met lampen in orde. Het moet een prachtig feest worden!

In de kerstnacht heeft het ruig gevroren. De bomen zijn wit en ook het zand in de straat ziet wit. In de huizen branden al vroeg de lichtjes van de kerstbomen. Bij Noortje staat er een in de erker en bij Jaap en Bert ook. Maar voor het raam van Ingrid en Willie hangt een ronde krans met een verlichte ster erboven.

Het is net of de kinderen dit keer niet zo'n aandacht hebben voor hun eigen boom en de lichtjes thuis. Ze staan uit te kijken naar Opa Bewaker. Vanmiddag, om een uur of vier zullen ze hem verrassen. En ze kijken nog eens na of alles in orde is. *Iedereen heeft wel ergens zorg voor, want de taken zijn verdeeld.*

Maar Opa Bewaker is in geen velden of wegen te bekennen. Er loopt een vreemde man bij het groene huisje. Hij is een stuk jonger en ziet er helemaal niet als een oppasser uit. Ingrid en Willie hebben het 't eerst gezien. Ze hollen naar Noortje. Jaap en Bert komen er ook bij. 'Hij is vast ziek'. 'Misschien komt hij straks wel, hij heeft toch niks gezegd'.

Met z'n vijven gaan ze naar de vreemde oppasser om te vragen.

„Opa Bewaker?“ zegt de man. „O, die komt vandaag niet. Vanmorgen doe ik dienst, en vanmiddag komt mijn broer.“

Onthutst staan de kinderen te kijken. Gelukkig komt Noortjes vader er aan. Hij informeert ook eens even. Het blijkt dat de nieuwe oppasser een zoon van Opa Bewaker is. „Ja ziet u, we wilden hem eens verrassen, m'n broer en ik, en daarom doen wij dienst voor hem. Dan kan hij vandaag gezellig thuis bij moeder blijven.“

„Maar wij zouden hem ook verrassen,“ zegt Bert. „Dat is nou ook wat!“

„Weet u wat, meneer. Ik zeg niks. M'n broer komt vanmiddag. U maakt alles hier klaar. En ik zal zorgen dat m'n vader hier komt. Hij gaat toch wel een wandelingetje doen. Misschien wil mijn moeder ook wel mee. Nou?“

De kinderen zijn enthousiast. Ingrid en Noortje staan te springen van plezier. De jongens stompden elkaar. Het kan nu nog veel mooier worden!

Het is een vreemde bedrijvigheid in de straat, vooral als je bedenkt dat het Kerstmis is. Voorbijgangers blijven verbaasd kijken naar al die meisjes en jongens die zo bezig zijn. Onder leiding van Noortjes vader doen ze allemaal mee, zelfs kinderen uit de dwarsstraat komen helpen. Tegen vier uur is alles klaar.

Midden in het zand, aan het eind van de straat, staat de kerstboom. Het is een enig gezicht, die groene boom met licht en alleen maar sterren, flonkerende sterren. In een halve kring eromheen zijn stoelen neergezet. Er is geen keukenstoel meer te vinden in de huizen! Onder de kerstboom staat een lange tafel. Die hebben de meisjes klaar gemaakt. Op de papieren kerstloper staan schalen met koekkransjes en er is een heel regiment koppen gerangschikt, allerlei soorten door elkaar.

In de keukens bij Ingrid en Noortje thuis staan grote pannen chocolademelk.

Precies om vier uur gaan Jaap en Bert met een grote bel langs de huizen, elk aan

een kant. Willie zit al klaar met zijn accordeon.

Uit alle deuren komen mensen: vaders, moeders, opa's, oma's, en alle kinderen, van klein tot groot. Er wordt druk gegroet en geknikt en allen scharen zich om de kerstboom. De kleintjes vooraan op de grond, de ouderen op de stoelen en daarachter alle anderen die een staanplaats hebben gezocht. Iedereen is warm ingepakt en de stemming is opperbest.

Zó vindt Opa Bewaker 'zijn' straat. Hij heeft genoten die morgen: eerste kerstdag thuis bij moeder de vrouw! Maar als 's middags zijn zoon voorstelt om met z'n drieën een eindje te wandelen, voelt hij daar wel voor. Zo'n hele dag binnen zitten is ook niets voor hem. „Laten we eens gaan kijken bij het werk,“ stelt hij zelf voor. Hij is tenslotte verantwoordelijk.

Even over vieren komen ze bij de straat. De tweede zoon heeft op de uitkijk gestaan en geeft een seintje. Het wordt stil bij de kerstboom, doodstil. Zelfs de kleine kinderen houden hun mond.

Niets vermoedend loopt Opa Bewaker met vrouw en zoon de straat in. Na een paar meter blijft hij staan. Wat is dat? Al die mensen, en die verlichte boom?

Ingrid en Noortje lopen naar hem toe. „Komt u maar Opa Bewaker, we gaan kerstfeest vieren.“ Verbouwereerd gaat hij mee, en even later zitten hij en zijn vrouw vooraan op de twee beste stoelen. Willies accordeon weerklinkt plotseling. Eerst wat aarzelend, dan krachtiger zingen ze allemaal mee. Het klinkt hoog op in de stille straat: 'Nu sijt wellecome . . .'

Noortjes vader staat op. „Opa Bewaker,“ zegt hij, „en Oma Bewaker“ - iedereen begint te lachen - „dit kerstfeest is eigenlijk speciaal bedoeld voor u. De kinderen vonden het zo naar, dat u de hele dag op Kerstmis in de kou moest wachtlopen. Maar het is een kerstfeest geworden voor de hele straat. We zijn blij dat u toch gekomen bent, want anders was deze kerstverrassing niet doorgegaan.“

Met z'n allen zingen ze en ze drinken chocola. De meisjes lopen af en aan met kannen en bladen. Er komen steeds meer mensen bij. De kring wordt dikker en dikker. Iedereen is welkom.

Na drie kwartier is het feest ten einde. Tot besluit zingen de kinderen van de straat bij Willies accordeon. Opa Bewaker heeft tranen in zijn ogen. Stevig houdt hij de hand van zijn vrouw vast.

'Kerstfeest in de straat, in mijn straat,' denkt hij. 'Ja, je heb kwaaië poste, èn je heb goeie poste.'

Die Opa Bewaker . . .

Topsy mocht niet meedoen

Een zondagsschoolkerstfeest in Amerika

Sheila loopt iedere dag een eindje met Topsy mee naar huis, want ze vindt haar een aardig meisje. En dan hebben ze een pret! Ze laten de jongens van school maar schelden. Die weten niet beter!

Ja, Topsy is een negerinnetje en Sheila is een blank meisje. Een paar weken geleden is Topsy op school gekomen. Ze hadden nog nooit een negermeisje in de klas gehad. Vroeger woonden er alleen blanken in de buurt. Sheila vond het eerst helemaal niet zo leuk dat Topsy kwam. En weet je waarom niet? Ze heeft zo'n donkere huid, heel donkerbruin. En pikzwarte krulletjes heeft ze. Alle kinderen vonden het naar dat Topsy in de klas kwam. En thuis hadden de vaders en de moeders gezegd, dat ze maar nooit vriendin met haar moesten worden.

Maar na een paar dagen had Topsy een heel mooi liedje voor de klas gezongen. Toen had Sheila haar eens goed aangekeken. Ze vond haar ineens toch een leuk meisje. En daarom lopen ze nu iedere dag samen naar huis. In de pauze zoeken ze elkaar ook op. De jongens spotten wel. Weet je wat ze zeggen? „Topsy is een niker.“ Sheila vind het gemeen. Ja, Topsy heeft een bijna zwarte huid, maar dat is helemaal niet lelijk. Die kleur heeft ze van God gekregen. En Die weet wel wat mooi is. Beter dan de jongens van school.

Maar de juffrouw heeft er ook wat van gezegd. Sheila moest in de pauze bij haar komen.

„Wat heb ik gedaan, juf?“

De juffrouw lacht en zegt: „Niets, beste Sheila, ik wil je alleen iets zeggen.“

„Ja juffrouw.“

„Sheila, negermeisjes moeten met andere negermeisjes vriendin worden. Jij hoort daar niet bij, jij bent blank.“

Sheila kijkt de juffrouw even aan. „Maar ik vind Topsy erg aardig, juf,“ zegt ze dan.

„Toch moet je maar niet met haar omgaan. Ga nu maar, Sheila.“

Daar gaat ze. Ze denkt aan wat de juffrouw gezegd heeft. Maar daar komt Topsy al. „Sheila, waar was je toch? Ik ben zo blij dat ik je zie. Jij bent de enige die aardig tegen me doet.“ Dan kan Sheila niet vertellen, wat de juffrouw gezegd heeft. En ze blijft vriendin met Topsy.

Ze zijn bijna thuis. „Dààg,“ zegt Topsy.

„Tot morgen,“ roept Sheila.

„Morgen? Morgen is het zaterdag, dan is er toch geen school! En overmorgen is het zondag, dan hoeven we ook niet.“

„Ja,“ zegt Sheila, „je hebt gelijk. Weet je wat? Ga met me mee naar de zondagsschool!“

„Kan dat dan?“ vraagt Topsy. „Vraag eerst maar eens of ik wel komen mag. Ik zou het heerlijk vinden, als we samen naar de zondagsschool kunnen gaan.“

Zondags komt Sheila parmantig naar de zondagsschool. „Meneer, ik heb een meisje gevonden, dat ook komen wil.“

„Prachtig, Sheila,” zegt de meester, „waarom heb je haar niet meteen meegebracht?”

„Ja, meneer, ik wilde het eerst vragen, want zij is een negerinnetje.”

„Een negerin?” zegt de meester. „Maar je weet toch dat dat niet kan? Die hebben hun eigen kerk, die horen hier niet.”

O ja, daar had ze niet aan gedacht. Wat jammer. Wat zijn de grote mensen toch ingewikkeld. Eerst heeft de meester gezegd, dat ze allemaal hun best moeten doen om nieuwe jongens en meisjes mee te brengen. Nu hééft zij er een, en nu is het niet goed. Tijd om lang na te denken heeft Sheila niet, want vandaag gaan ze aan de expressie voor het kerstfeest beginnen.

„Allemaal goed luisteren, jongens en meisjes,” zegt de meester. „Op het kerstfeest beelden we allemaal iets uit. Als de mensen het lied gezongen hebben ‘Mengt u, volken, in het koor, dat weerklinkt de heem’len door’, dan zullen wij de kerk binnenkomen. Maar niet gewoon in onze zondagse kleren. Neen, ieder verkleedt zich. Johnnie moet een Eskimo voorstellen en Ria een Japanse vrouw. Dick is een Chinees en Kees een Indiaan. Zo stelt ieder een ander volk voor. Hier is papier en oud linnengoed - ga maar aan de gang om je kleren te maken. Doe het netjes, hoor!”

Ze gaan aan de gang. Dick is aan een heel lange hoed bezig, Maarten aan een tulband, want hij moet een Turk zijn. Aan het eind van het uur zijn ze nog niet klaar.

„Volgende week afmaken, jongens!”

Als Sheila naar huis loopt, krijgt ze een idee. De volgende dag vertelt zij het aan Topsy. „We moeten allemaal iets uitbeelden, ik ben een Egyptische. Maar ik weet wat anders. Ik vraag of ik Amerika mag voorstellen. En als ik dan aan de beurt ben, lopen wij sámen naar voren! Is dat geen idee? Dan moet jij ook meedoen. De mensen zingen toch. ‘Mengt u, volken, in het koor’ - dus àlle volken zijn welkom. Jij ook! Doen?”

Topsy durft het niet. „Er zitten geen negers in jullie kerk en dan ben ik de enige.”

Sheila zegt: „Dan ben jij de eerste, wat geeft dat? En je bent toch mijn vriendin, dat is toch veel belangrijker?”

Ja, dat vindt Topsy ook. „Zouden ze het goed vinden?” vraagt ze met een angstig gezicht.

„Natuurlijk! Want ze zingen het zelf! 'Mengt u, volken, in het koor'. Als ze het zingen, moeten ze het doen ook."

Zondags vraagt Sheila of zij Amerika mag voorstellen.

„Waarom?" vraagt de meester.

„Ik heb een heel leuk plannetje, maar het moet een verrassing blijven."

De meester lacht eens. „Goed, Sheila, ga je gang maar, ik ben benieuwd."

Op kerstdag kleedt Topsy zich heel mooi aan. Sheila komt haar afhalen. Daar gaan ze. Door de sneeuw. En koud dat het is! 't Hooft echt bij kerstfeest, die sneeuw. En als het buiten zo guur is, is het binnen juist fijn.

Topsy is nu toch wel een beetje onrustig. Veronderstel, dat ze weggestuurd wordt. Sheila is niet bang, die is nooit bang. „Kom, hier is het. We gaan aan de achterkant naar binnen, daar ziet niemand ons."

Als ze in een gang zijn, zegt Sheila: „Hier Topsy, ga hier nu zolang zitten. Ik doe deze sjaal om je heen - zo, dan ziet niemand wie je bent. Als de mensen gezongen hebben, gaan we samen naar binnen, in de kerk."

De jongens en meisjes komen er al aan. Allemaal verkleed. Het lijken wel echte Eskimo's en Indianen, zo hebben ze hun best gedaan.

Ssst, het begint! De mensen zingen.

'Mengt u, volken, in het koor,
dat weerklinkt de heem'len door'.

Mooi klinkt dat, zoveel feestelijke stemmen. De deur naar de kerkzaal is wel dicht, maar achter in de kosterij, waar de verklede meisjes en jongens staan, kunnen ze het orgel en de mensen toch goed horen.

Daar gaat de deur open. De meester fluistert: „Ja, jongens, één voor één, en duidelijk spreken."

Eerst gaat Maarten, prachtig uitgedost. Hij loopt naar voren, tot hij voor de preekstoel staat. „Ik ben een Turk en ik meng mij in het feestkoor," zegt hij.

Dan volgt Johnnie, met zijn eskimomuts.

Sheila is de laatste. De volken staan al bij elkaar, bij de grote kerstboom. „Kom, Topsy, nu wij." Ze trekt de sjaal weg - en daar gaan ze . . .

Daar lopen ze samen door de stille kerk naar voren. Als ze voor de preekstoel staan, zegt Sheila: „Wij zijn Amerika en . . ."

Maar dan roept er ineens iemand: „Hier horen geen negers!" Een paar mensen staan op en ook de zondagsschoolmeester kijkt heel verschrikt.

Topsy ziet het; ze was al bang, en nu, plotseling, voelt ze zich zó angstig . . . Ze kijkt rond, daar komt de meneer van de zondagsschool - en dan rent ze weg, weg, de kerkzaal uit, de kamers van de kosterij door, en zonder haar jas aan te trekken loopt ze de deur uit, de straat op. Naar huis wil ze, naar huis - en nooit meer naar die blanke mensen toe . . . ze holt en holt.

In de kerk is iedereen geschrokken. Maar dan loopt Sheila haar vriendin achterna. De meesters en juffrouwen lopen mee . . . het kerstfeest is in de war en de mensen lopen naar de deur. Daar in de verte loopt Topsy. De gemene gure decemberwind blaast om haar heen. Snel pakt iemand een jas en rent haar achterna. Maar Topsy loopt door, ze is bang voor iedereen. Als ze thuis komt, huilt ze; en ze zegt dat ze nooit meer de deur uit gaat.

De volgende dag komt Sheila. Ze belt bij Topsy's huis aan. „Mevrouw, ik kom Topsy's jas brengen."

„O, dank je wel, Topsy ligt in bed, ze heeft kou gevat gisteren. De dokter is geweest en hij heeft gezegd dat ze een hele tijd moet blijven liggen.”

„Mag ik even naar Topsy kijken, mevrouw?” vraagt Sheila.

Het mag. Sheila gaat naar binnen. Gelukkig is Topsy al weer iets beter. Sheila zegt: „Ik heb een verrassing, Topsy.” Ze geeft Topsy een pakje. De zieke Topsy pakt het uit. Er zit een mooi boek in met een kerstverhaal. Zij krijgt ook nog een zakje met vruchten en noten.

Topsy kijkt heel blij. Ze ziet er zo leuk uit, met haar donkere gezichtje tussen de witte lakens! Haar vader en moeder staan er ook bij.

Dan zegt Sheila: „Zullen we dat lied nog eens zingen?” En samen zingen ze dan:

‘Mengt u, volken, in het koor,
dat weerklinkt de heem’len door.’

Zo hebben een blank en een bruin meisje samen kerstfeest gevierd.

Het kerstlied en de poezen

Drie kinderen slenterden langs de straat, hun jassen open. Voor hen uit liepen twee vreemdelingen. „Japanners,” fluisterde Tito. Takis dacht hardop: „Nee hoor, Chinezen.”

Hoewel het de dag voor Kerstmis was, leek het net voorjaar. Dat was niet zó gek, want het drietal woonde in Griekenland, waar de winters nooit zo koud zijn als bij ons en de zomers veel warmer.

In het hart van de hoofdstad, aan de voet van de Akropolis, stond hun huis. Garoula hielp haar moeder wel eens de was ophangen op het platte dak. Dan keek ze naar de rots, schuin boven het huis, en zag verbaasd dat er altijd weer tientallen mensen tegenop klauterden.

Boven op de rots stond een grote, witte tempel met een klein tempeltje er naast. Samen heetten ze de ‘Akropolis’ en ze waren tweeduizend jaar geleden door de Grieken gebouwd.

Garoula was er helemaal aan gewend, dat de Akropolis daar, vlakbij, stond en ze snapte die mensen niet, die, zelfs in augustus als iedereen in Athene kribbig was door de warmte, omhoog klommen. Ze kwamen van heinde en verre, alleen om de tempels te zien. Zoals nu weer die Japanners of Chinezen.

Ineens begon Takis luid te praten. „Hoor 'ns, nou moeten we beginnen of het helemaal laten,” zei hij ruw.

Tito en Garoula knikten gretig. Ze hadden er ook over lopen denken en ze waren blij dat Takis de knoop doorhakte.

„Beginnen!” vond Garoula.

„Vooruit dan,” zei Takis. „We beginnen aan het eind van de straat.”

Tito was opgelucht. Hij snapte waarom Takis juist dáár wilde beginnen. Aan het eind van de straat woonde tante Eleni en die zou hen zeker niet zonder een paar drachmes wegsturen.

Takis haalde uit zijn bloes een triangel: een driehoekig stangetje. Als je er met een metalen pen tegen tikte, gaf het een grappig, hel geluid.

„Vooruit Tito, bellen!” commandeerde Takis. Tito aarzelde, drukte toen vlug-vlug op de bel en . . . dook weg achter Takis' rug.

Nijdig snauwde Takis: „Aansteller! Flauwerd!” Ook Garoula was boos op Tito, die haar daar alleen met Takis liet staan. Maar ze kon niets zeggen, want de deur ging

al open. In de opening stond tante Eleni en op haar arm zat de dikke, zwartglanzende kater Rico.

Takis en Garoula glimlachten vriendelijk. „Mogen we zingen voor Kerst?“ vroeg Takis.

„Natuurlijk. Maar dan alle drie!“ zei tante Eleni veelbetekenend en rood van verlegenheid kwam Tito te voorschijn.

„Kali-imerá . . . goedendag . . .“ begonnen Takis en Garoula onzeker. Maar toen Tito bij de tweede regel meebromde kregen ze moed en zongen flink verder:

„Goedendag, edelman . . .
sta het ons toe en
in uw paleis komen we vertellen
van Christus' geboorte . . .“

Bij elke lettergreep sloeg Takis op de triangel. Tante Eleni luisterde geduldig. „Bravo!“ riep ze, toen de drie waren uitgezongen. Uit haar linker schortzak gaf ze hun elk twee drachmes, uit de rechterzak een toffee.

Dat begon goed! Heel wat flinker belde Tito aan bij de volgende deur. „Jullie zijn de vierde vanmorgen,“ knorde de oude vrouw, die daar woonde. Maar ze wilde het kerstlied toch nog wel een keertje horen. Ze gaf hun elk één drachme, maar zij was dan ook geen tante van hen.

Het drietal zong voor alle bewoners van de straat. En tenslotte voor hun eigen moeder. Breed lachend hoorde die toe. Maar toen ze hen wilde belonen, bleef haar hand onderweg in de lucht zweven. Ze keek over hun hoofden de straat op en je kon van haar gezicht aflezen dat er iets bijzonders aan de hand was.

Nieuwsgierig draaiden Takis, Garoula en Tito zich om. Ze keken op de rug van een vreemde verschijning, een geheimzinnige vrouw, die in blauwe tule was gehuld. Ze was heel klein. De tule reikte van haar hoofd tot haar goudkleurige sandalen en bewoog zachtjes in de wind.

„Hela, Garoula!“ lachte moeder, want Garoula liet van verbazing haar mond open hangen. Garoula schrok op. „Wat mooi!“ zuchtte ze. „Waar zou ze vandaan komen?“

„Uit India of Pakistan,“ veronderstelde moeder. „Maar waarom zingen jullie niet voor haar?“

De drie keken elkaar aan. Ze grinnikten van opwinding en holden weg, de straat uit en, achter de vreemdelinge aan, de rots van de Akropolis op.

Drie, vier magere katten sprongen tevoorschijn en draaiden om de kleine vrouw in het blauw heen.

„Ze kunnen haar geen kopjes geven met al die tule,“ fluisterde Garoula.

Takis, die het meest durfde en trouwens de oudste was, sprak het eerst. Hij wees omhoog en zei: „There . . . Akropolis“. In het Engels, want op school had hij sinds een half jaar Engelse les.

Toen keerde de vrouw zich naar hen toe. Van schrik vergaten de kinderen hun glimlach. Nooit eerder hadden ze iemand gezien die er zo vreemd en toch zo mooi uitzag. Heel gekke dingen schoten er door hun hoofd: boskoningin, sprookjesprinses, goede fee.

Ze was jong en heel donker. Haar gezicht was lichtbruin. Iets donkerder bruin waren haar ogen en boven die ogen, op haar voorhoofd, glinsterde een grote groene steen.

De magere katten liepen opgewonden van de een naar de ander en duwden hun kopjes tegen al die benen. Verlegen stonden ze samen naar die katten te kijken,

de geheimzinnige katten en de Atheense kinderen. En omdat ze toch iets moesten doen, zei Takis toen maar vlug: „Mogen we voor u zingen? Sing! Christmas! Voor het Kerstfeest!”

De vreemdelinge knikte heftig en Garoula zette meteen in: „Goedendag, edelman.” En Garoula gaf Takis een por, omdat hij veel te hard op de triangel sloeg.

De kleine vrouw strekte haar hand uit, de blauwe tule viel weg, in de geopende hand lag een tien-drachmenstuk. Takis keek er geschrokken naar.

„It's too much . . . teveel . . .” zei hij.

De vrouw dacht even na, wees toen naar de katten en zei: „Vier drachmes eten voor hen, de rest voor jullie.” Takis vertaalde het en ze straalden alle vier, omdat het probleem zo goed was opgelost.

„The sun!” riep de vreemdelinge uit en ze wees naar de Akropolis, die schitterde in het zonlicht. Ze begon nu vlug te klimmen. Ze keerde zich nog één keer om en wuifde met een door blauwe tule omhulde arm.

„Mama!” De kinderen stormden op hun moeder toe, die juist bij de bakker vandaan kwam. Ze vertelden tegelijk van hun avontuur.

„Uit welk land kwam ze?” wilde moeder weten. Ze keken elkaar aan. Dat hadden ze helemaal vergeten te vragen.

„Het was zo maar een geheimzinnige vrouw,” zei Garoula dromerig. „Wat moeten we nu kopen voor de katten?” vroeg ze. „Vis?”

„Dat lijkt me wel het beste,” antwoordde moeder, die scheef liep door de zware boodschappentas.

„Ik ben net zo zwaar als u,” riep Takis uitgelaten, „maar dan van het geld.”

Op de vensterbank thuis telden ze de drachmes uit. Drie rijen langs het hele raam.

„Negentig,” riep Tito. De anderen telden nog.

„. . . negentig . . . één . . . tweeënegentig,” zei Takis.

„Nee hoor, achtentachtig.” Dat was Garoula.

Ze schoten in de lach en begonnen opnieuw, maar nu hardop en tegelijk. Ze kwamen tot eenennegentig.

„Mama, eenennegentig!” riep Takis uitgelaten. „Eenennegentig min vier drachmes voor de katten!”

„Werkelijk?” Moeders ogen vlogen langs de drachmes en ze moest toegeven dat het er veel waren. Ze keek haar kinderen nieuwsgierig aan en vroeg: „Wat gaan jullie doen met dat geld? Toch niet versnoepen, hoop ik?”

„Welnee,” klonk het in koor. Garoula voegde er aan toe: „Misschien één baklava.” Want dat was een Turkse lekkernij van koek met honing, waar ze dol op was.

„Nee, geen één baklava!” zeiden de jongens beslist.

Tito stelde weifelend voor: „Misschien kunnen we bij Papagiannis gaan kijken?”

„In de speelgoedwinkel? Bah!” deed Takis. „Voor kerstgeld koop je geen speelgoed.”

Garoula en Tito dachten na. Eigenlijk had Takis gelijk. Kerstgeld moest je besteden aan iets . . . iets . . .

Moeder sloeg de spijker op zijn kop. „Je moet er iets goeds voor doen,” zei ze. „Jullie hebben vanmorgen wel vijftig keer over de geboorte van het Kerstkind gezongen. Ik vind dat je het geld moet besteden aan iets goeds, aan iets dat in overeenstemming is met de kerstgedachte.”

Iets goeds . . . Ze verzamelden de muntjes en slenterden de straat door. Ze kwamen

weer bij de bakker en terwijl Garoula een verlangende blik wierp op een baklava, zei ze dromerig: „Kùn je eigenlijk wel iets goeds doen voor eenennegentig drachmes?”

„Waarom niet?” vroeg Takis.

„In elk geval iets beters dan baklava kopen,” vond Tito vinnig.

„Baklava kost maar vier drachmes,” hield Garoula vol, „en we hebben eenennegentig min vier drachmes.”

„Kind, daar kun je wel veertig baklava's voor kopen,” klonk het achter hen. Daar stond tante Eleni en ze hield de kater Rico aan een touwtje. Ze keek verbaasd.

„Hebben jullie heus eenennegentig drachmes bij elkaar gezongen?” vroeg ze.

„Echt!” zeiden ze en Takis liet het geld in zijn zak rammelen.

„Bravo!” riep tante Eleni uit, want dat was een stopwoord van haar.

„Maar vier drachmes zijn voor de katten en met de rest willen we iets goeds doen.” Garoula ratelde er op los. Het hele avontuur met de vrouw in het blauw rolde van haar lippen.

„Bravo! Bravo!” riep tante Eleni telkens.

„We willen er iets goeds voor doen. Iets dat in overeenstemming is met de kerstgedachte,” zei Tito plechtig.

„Bravo!”

„Maar wat kunnen we in vredesnaam voor goeds doen?” vroeg Takis.

Tante Eleni zette de boodschappentas tegen haar knieën. „Iets goeds . . . iets goeds . . .” mompelde ze.

Op datzelfde ogenblik zag kater Rico zijn kans schoon. Hij ging met zijn twee voorpoten tegen de tas staan en rukte er met zoveel kracht een pakje worst uit dat de hele tas omviel.

„Lelijkerd!” riep tante Eleni, „heb je weer honger? Dat beest heeft nooit genoeg . . .” Ze onderbrak zichzelf. „Besteden jullie van die eenennegentig drachmes er maar vier voor de katten?” vroeg ze verbaasd. „En er zijn zoveel van die stummers. Ik zou al die hongerlijders wel in huis willen nemen, maar hoe moet ik dat betalen? Ik heb Rico al . . .”

Het drietal aarzelde. De dikke kater Rico staarde hen met zijn grote, groene ogen aan.

Tito was de eerste die reageerde: „Een kerstdiner voor de katten . . .” zei hij op een toon alsof hij het nog zo'n gek idee niet vond.

„Voor alle katten uit de buurt,” sprong Takis hem bij.

En Garoula, met een laatste blik op de baklava, zei: „Kom maar op jongens, naar de visboer.”

„Bravo! Bravo!” riep tante Eleni. „Maar voor één ding waarschuw ik jullie: katten zijn nooit tevreden: Ze willen altijd meer dan je ze geeft!”

De kinderen namen de kortste weg, dwars door de kleine straatjes waar de antiquairs van Athene hun donkere winkeltjes vol prachtige, oude dingen hebben. Ze renden over de groentenmarkt en kwamen toen weer in andere kleine straatjes terecht.

De buurt heette: „Plakka”. En eigenlijk was die Plakka een heel vreemd buurtje. De huizen hingen scheef tegen de rots van de Akropolis. Hier en daar liepen de straatjes zo steil op, dat er trappen waren in plaats van een weg. Overal vond je geheimzinnige steegjes, kleine kerkjes en dan ineens weer lag er een aardig tuintje.

Het begon te schemeren en toen alle lantaarns aanflitsten zag de Plakka er vrolijk en gezellig uit. Kinderen droegen lange, witte kaarsen voor het kerstfeest, anderen

liepen de drachmes te tellen die ze met zingen hadden opgehaald en vaders sleepten met kerstbomen.

Takis, Garoula en Tito wisten op hun duimpje waar de katten in de Plakka het meest van hielden: van die kleine, goudkleurige visjes, die je hier gebakken en wel kon kopen.

Takis moest driemaal in zijn zak grabbelen, voordat hij alle drachmes bij elkaar had. „Net zoveel visjes als we kunnen betalen,” zei hij. „We hebben eenennegentig drachmes.”

De visboer trok een wanhopig gezicht. „Moet ik dat allemaal natellen?” Hij wees op de hoop geldstukken. Hij keek Garoula aan. „Heb jij geteld?”

„Eenennegentig drachmes zijn het,” zei Garoula.

„En jij?” De visboer keek streng naar Tito.

Tito knikte. „Eenennegentig.”

„Dan krijgen jullie negen kilo vis,” zei de visboer. En toen pas begon hij zich te verbazen. „Willen jullie négen kilo vis? Négen kilo gebakken vis?”

„Ja!” knikten de drie vastberaden en de visboer begon af te wegen en in te pakken, terwijl hij nieuwsgierige blikken wierp op het drietal, dat negen kilo vis kocht . . .

Ze kregen alle drie een enorm pak in hun armen. Maar . . . waar konden ze nu de hongerige katten vinden? Ze keken om zich heen. Kinderen met kerstpakketjes, moeders met volle boodschappentassen, een man met een brede kerstboom, die het hele trottoir nodig had . . . Maar géén katten.

„Waar vinden we die katten?” vroeg Garoula.

„Bij de Akropolis natuurlijk,” zei Tito.

„En in de kerken,” voegde Takis er aan toe. Dát was een idee . . . 's Winters vonden tientallen katten een schuilplaats in de portalen en de tuinen van de kerken en kapelletjes, die er zoveel zijn in de Plakka. En als de katten de kans kregen sliepen ze ook wel in de kerk zelf.

„Hier,” wees Tito, „een kerkje.”

Ze stonden voor een lage muur. Het had ook een tuinmuur kunnen zijn, of de achterkant van een school of een werkplaats. Maar achter het ene, piepkleine raam bewogen kaarsvlammetjes en er was een houten deurtje, dat half aan stond. Het zou dus wel een kerk zijn.

Ze duwden de deur open en bleven stilstaan. De vier wanden van de kerk waren volgeschilderd met de gestalten van heiligen en in het kaarslicht glansden hun grote, zwarte ogen.

„Gek hè?” zei Tito aarzelend.

„Huu!” gilte Garoula. Iets warms streek langs haar benen.

„Een kat!” Takis knielde, opende een zak vis.

„Drie visjes! Meer niet,” waarschuwde Tito. „Anders hebben we niet genoeg.”

De kat, een klein mager ding, verslond de visjes. Er bleef geen graatje liggen en dat was maar goed ook, want ze stonden nog steeds midden in de kerk.

„Miauw!” De kat keek klagelijk omhoog. „Nog ééntje,” zei Tito. De kat vloog op dat ene visje af.

„En nou moeten we weg,” zei Garoula gehaast, „want de hele kerk ruikt naar vis.”

De kleine kat holde achter hen aan en buiten schoten er nog drie andere katten tevoorschijn. „Elk driel!” Garoula strooide de visjes in het rond en toen liepen ze de straat uit.

„Daar!” wees Tito. Er zat een kat op een tuinmuurtje. Takis legde drie visjes voor hem neer.

„Kijk eens achterom.” Garoula stikte van het lachen. Achter hen wandelden de vijf katten en ze wierpen begerige blikken op de zakken vis.

„Weer één.” Een klein katje zat weggedrukt in een vensterbank. Toen Garoula even later omkeek, kwam het katje, met zijn laatste visje nog in de bek, achter hen aan.

De kinderen gingen van kerk tot kerk, van portiek tot portiek. Overal voerden ze de katten en . . . al die katten liepen in een lange optocht achter hen aan.

Tito telde ze. „Twintig!” riep hij. De mensen begonnen al op die vreemde stoet te letten.

„Laten we hollen,” zei Takis. „Misschien raken we ze kwijt.” Ze draafden langs de straat, de zakken vis tegen zich aangeklemd.

„Ze hollen mee!” riep Tito, over zijn schouder kijkend. „Kom, hier de trap op!” Ze schoten een steegje in, kwamen in een ander straatje uit en renden nu in de richting van de Akropolis.

Buiten adem bleef Garoula staan. Meteen waren er vijf, zes katten bij haar.

„Kijk!” wees Takis. Om de hoek van het straatje kwamen de andere katten aanspringen.

Ze mauwden van plezier dat ze de kinderen terug hadden gevonden en gaven om strijd kopjes.

„Misschien zijn ze wel dankbaar!” dacht Tito.

„Welnee, ze weten dat we nog méér vis hebben,” deed Takis somber. „Voorlopig raken we ze niet kwijt.”

Ze klommen tegen de rots van de Akropolis op. Het werd al aardig donker. De lantaarns flitsten aan en de tempel was door een paar grote schijnwerpers verlicht.

„Psst!” riep Takis. „Mauw!” deden de katten rondom zijn voeten en meteen kwamen er vijf, zes andere katten op het geluid af. Er kropen er nog meer uit de bosjes en je zag ze in het schijnwerperlicht van hoog op de rots naar beneden komen springen.

En allemaal mauwden ze. „Net een concert,” schaterde Garoula.

„Heeft deze al gehad?” Tito wees op een vuile, grijze kat.

„Ik weet het niet meer. Zullen we hem voor alle zekerheid nòg maar . . . ?” aarzelde Takis.

Ze kwamen er niet meer uit. „Wie heeft er nou gehad en wie niet?“ riep Garoula wanhopig.

„Wie nog niet heeft gehad, steekt zijn poot in de lucht,“ schreeuwde Takis. Ze stikten alle drie van het lachen.

„Oooo!“ riep Tito en zakte neer op een bank. „Kijk eens naar al die katten!“ Het waren er nu wel veertig of vijftig. Hij pakte zijn zakken bij de punten beet en schudde alle vis boven de koppen van de katten uit.

„Mauw!“ schreeuwden de katten. Ze liepen over elkaars ruggen, klommen op elkaars kop om een visje te pakken te krijgen.

Takis schudde zijn zak even verderop leeg en Garoula deed hetzelfde. Drie kluwens katten vochten nu om drie hoopjes vis.

„Gauw!“ riep Garoula. „Maken dat we wegkomen!“

Maar omdat ze zich krom lachten konden ze niet zo vlug hollen. En ja hoor, bij de hoek van het eerste straatje werden ze al ingehaald door een paar katten. En toen ze achter zich keken, zagen ze de andere katten in een lange rij komen aanstormen. Ze lagen flauw van het lachen tegen een vensterbank.

Het was de vensterbank van tante Eleni en toen zij die kattenoploop voor haar huis zag, begreep ze meteen wat er was gebeurd.

„Wat heb ik jullie voorspeld?!“ riep ze. „Katten hebben nóóit genoeg.“

De drie konden van het lachen niet antwoorden.

„Kijk! Daar gaat papa!“ wees Garoula en als een pijl uit een boog schoot ze weg. Zigzag renden ze door het straatje om de katten kwijt te raken. Achter vader aan glipten ze naar binnen en ze sloegen de deur met een klap dicht.

„Wat is er gebeurd?“ riep moeder.

„Kijk maar eens naar buiten,“ antwoordde Takis veelbetekenend.

Vader wierp een blik op de massa schreeuwende katten voor zijn deur.

„Ze gaan ons toch niet aanvallen?“ vroeg hij een beetje benauwd.

Nee, dat deden de katten niet. Ze riepen alleen maar: „Miauw! Miauw!“ En ze bedoelden: „Meer vis! Meer vis!“

De drie kinderen lagen al diep onder de dekens, toen aan de overkant een raam werd opengerukt. Een mannestem bulderde: „Scheer je weg, lelijke katten. Een fatsoenlijk mens kan geen oog dicht doen!“

En er klonk een klets, alsof er een emmer water op straat werd gesmeten. Nog één keer gaven de katten een harde schreeuw: „Miau-auw!“ Toen dropen ze eindelijk af . . .

Garoula riep: „Zouden ze nat zijn?“

In de andere kamer hoorde ze Tito zachtjes puffen, alsof hij al diep in slaap was. Maar Takis antwoordde geruststellend: „Ik denk, dat hij ze alleen maar heeft laten schrikken.“

Vanuit haar bed kon Garoula een groot stuk van de lucht en een klein stukje van de Akropolis zien. Er ging een rood lichtje over. Een vliegtuig . . . Misschien zat die geheimzinnige vrouw in het blauw er wel in, droomde Garoula. Ze vloog naar het oosten, de kant op van Bethlehem . . .

Ineens moest ze denken aan de drie wijzen, die ook een licht volgden, dat hen toen naar Bethlehem bracht. Alleen was dat geen vliegtuiglicht geweest, maar een ster.

Zou ze tussen al die kleine sterretjes aan de lucht, die ene, grote, heldere ster kunnen vinden, als ze goed zocht?

Maar voordat Garoula daaraan kon beginnen, vielen haar ogen dicht en was ze diep in slaap . . .

Zelf aan het werk

Zoals ieder jaar komen ze hier weer: werkjes waarmee je prettig bezig kunt zijn. Je kunt knutselen, een mooie plaat kleuren, een verhaal schrijven, puzzels oplossen.

We beginnen weer met het knutselwerk, dat dit jaar voor jullie werd samengesteld

door Harm van Veen. Alles is zo duidelijk beschreven, dat het jullie ook met hulp van de bijbehorende tekeningen best zal lukken een of meer van de voorwerpen te maken.

Veel succes!

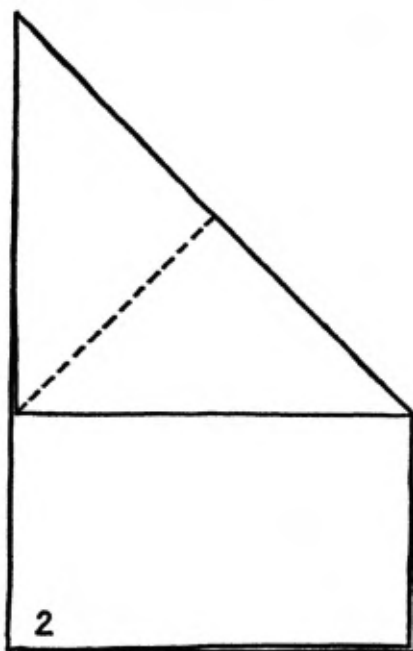
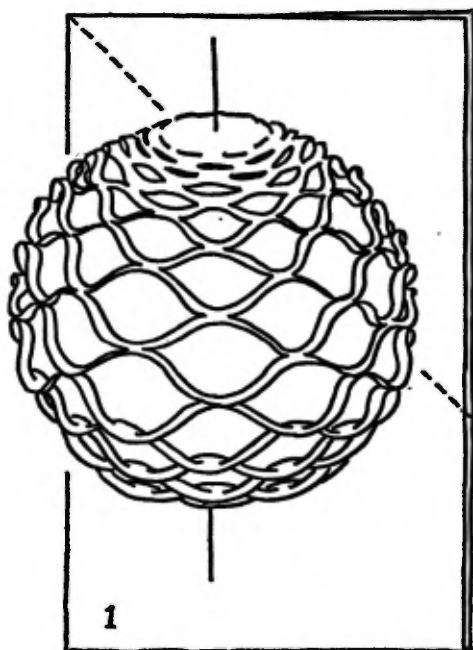
D. A. Cr.-S.

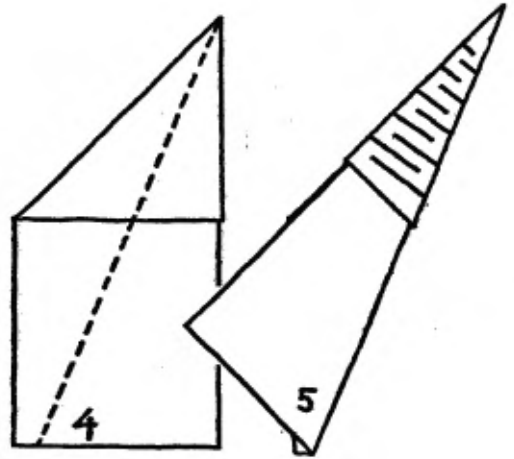
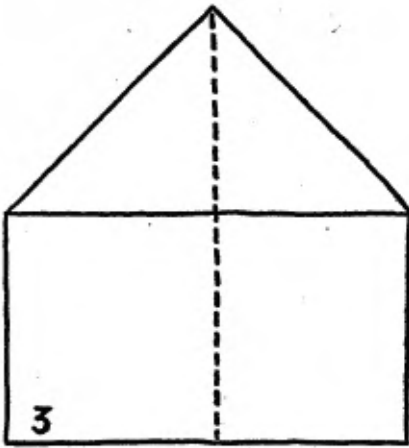
Kerstbal

Deze papieren bal is niet alleen geschikt om in de kerstboom te hangen, maar kan ook op andere plaatsen meehelpen om de kamer in een bijzondere stemming te brengen. Hij kan plat worden opgevouwen en bewaard.

Is het niet leuk om er een per brief te sturen aan iemand die je een fijn kerst-

feest toewenst? Misschien een vriendje of vriendinnetje dat ziek is en op bed moet blijven. Het is prettig om dan te kunnen kijken naar zo'n mooie bal, die, opgehangen aan een draad, zachtjes heen en weer draait. De bal is niet moeilijk te maken, als je maar precies kunt vouwen en netje knippen.

Wat we nodig hebben zijn twee vierkante velletjes dun papier van minsten 10 à 12 cm; vloepapier is goed, doorslagpapier ook. Ik zal nu beschrijven, hoe je de gehele bal uit één vel doorslagpapier (ongeveer 22 x 27 cm) kunt maken.

We beginnen met het vel nauwkeurig dubbel te vouwen.

De eerste tekening toont het dubbelgevouwen vel. De streeplijn geeft de volgende vouw aan. Die maken we door de korte kant langs de lange kant te leggen. Op tekening 2 de volgende vouw, die ook weer schuin loopt. Op tekening 3 is die gedaan.

Hierna vouwen we het geheel volgens een rechte vouw middendoor. Op tekening 4 zie je, welke kant buiten komt. Ook is daar de laatste vouw op aangegeven. Tekening 5 laat alle kniplijnen zien; één ervan loopt helemaal door, zo-

dat het grote stuk papier wegvalt. De andere lijntjes lopen bijna door, maar niet helemaal. Je moet dus oppassen, niet te ver te knippen.

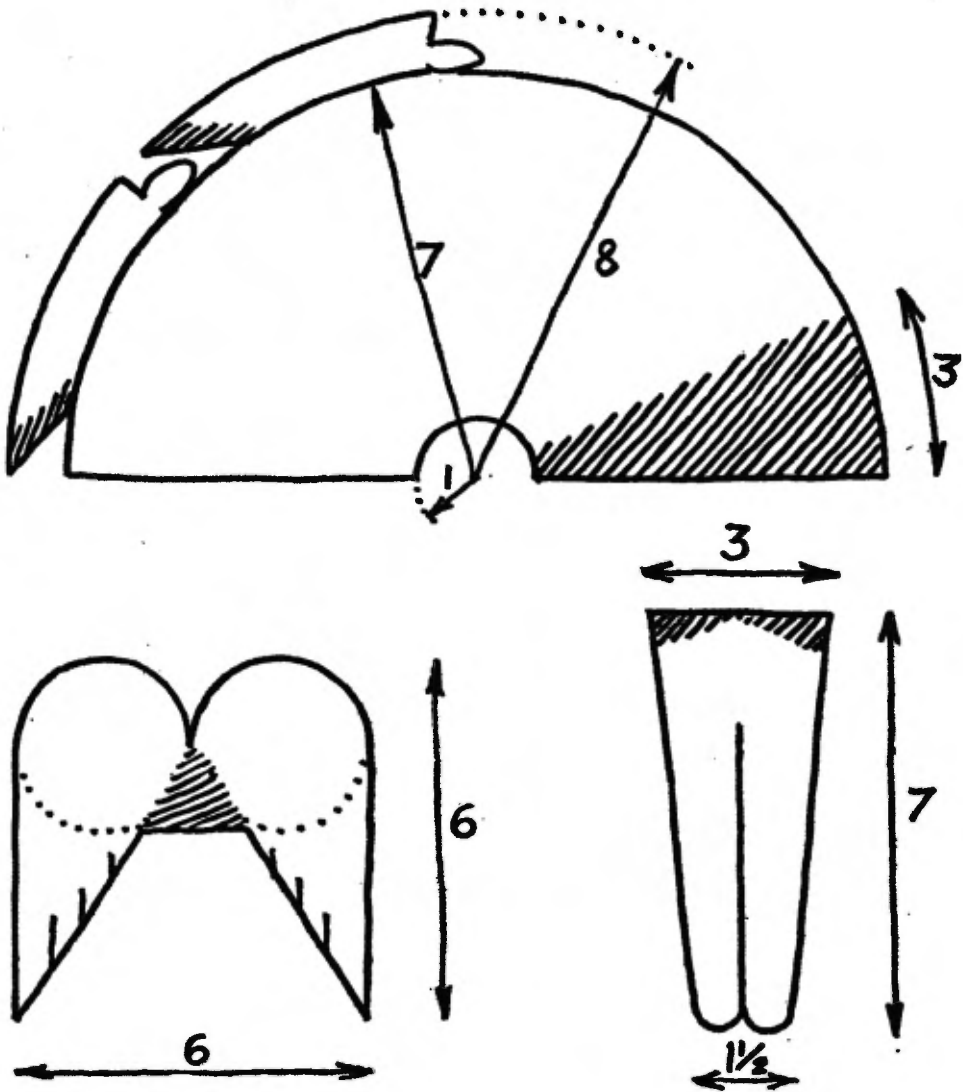
Na het knippen vouwen we het papier weer open. De twee helften van de bal zitten nog aan elkaar en dat blijft zo. Wel knippen we de vouw, waarmee de twee helften aaneenzitten, aan weerszijden in tot bijna in het midden. Op de middens der 7 andere zijden wordt nu een klein drupje tubelijm aangebracht. Dan vouwen we de beide helften weer precies op elkaar en drukken de gelijmde plaatsen even aan. Ten slotte hechten we in het midden van elk der beide helften een stukje plakband, zodat de helften voorzichtig uit elkaar kunnen worden getrokken. En nu vertoont zich de bol! Als de eerste klaar is, wil je er vast nog meer maken . . .

Kerst-engel

Ons engeltje is van stevig tekenpapier. Wie het wil maken, moet wel kunnen meten en met een passer omgaan.

Eerst maken we het hoofd. Hiervoor is een kurken balletje van 2 à 2½ cm middellijn geschikt. Als je daar niet aan

kunt komen, kun je zelf een balletje maken van papier mâché. Papier mâché betekent eigenlijk gekauwd papier, men bedoelt ermee: papier, dat is week gemaakt tot een brij om in een vorm te worden geperst. We kunnen het zelf ma-

ken van stukjes toiletpapier en lijmwater.

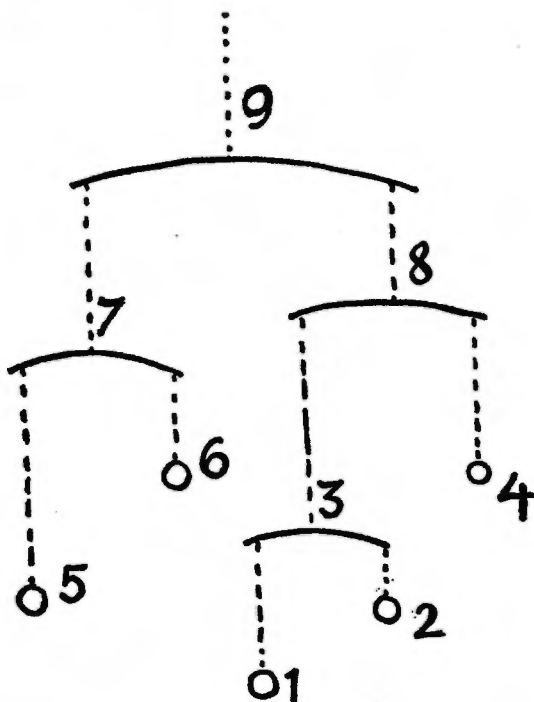
Maak van een groter stuk eerst een droog propje en plak er aan alle kanten kleine stukjes met lijmwater tegenaan. Vorm zodoende een zo glad mogelijk bolletje. Steek er een lucifersstokje door en hang het op. Morgen is het droog en hard. Dan kun je het met een laagje dun vloepapier nog gladmaken. Daarna is het vlug droog. Dan wordt het haar opgeplakt. We nemen daarvoor sisaltouw, dat is stug en blijft goed zitten. Een

stukje van enkele cm draaien we wat uit elkaar en plakken het met sneldrogende lijm om het kopje heen. Aan alle kanten iets te veel, zodat we het, nadat de lijm gedroogd is, met een schaar in model kunnen knippen. Voor de oogjes twee blauwe stippen en voor het mondje een klein rode o.

Nu maken we eerst het jurkje. Neem op tekenpapier met dunne scherpe potloodlijnen de tekening over, even groot als hierboven, of vergroot; de cijfers geven dan de maat in cm aan. Dan alles uit-

knippen. Begin het kegelvormige jurkje in elkaar te plakken. Op het gearceerde deel tubelijm dun uitstrijken. Zonodig tussen een wasknijper laten drogen. Daarna kan het randje van de hals met lijm worden bestreken en het kopje erop geplakt. Dan volgen de arm-

pjes en vervolgens de beide vleugeltjes. Ten slotte worden de beentjes achter de binnenzijde van het rokje gelijmd. Het engeltje kan aan het hoofd worden opgehangen, maar kan ook zitten, waarbij de benen naar voren worden gebogen.

Mobile

Van een aantal engeltjes - of kerstballen - kan een mobile worden gemaakt. Dat gaat zo: Hang er een met een draadje aan elk der uiteinden van een staafje dun ijzerdraad, een staafje bamboe, of een limonade-rietje. Probeer het staafje

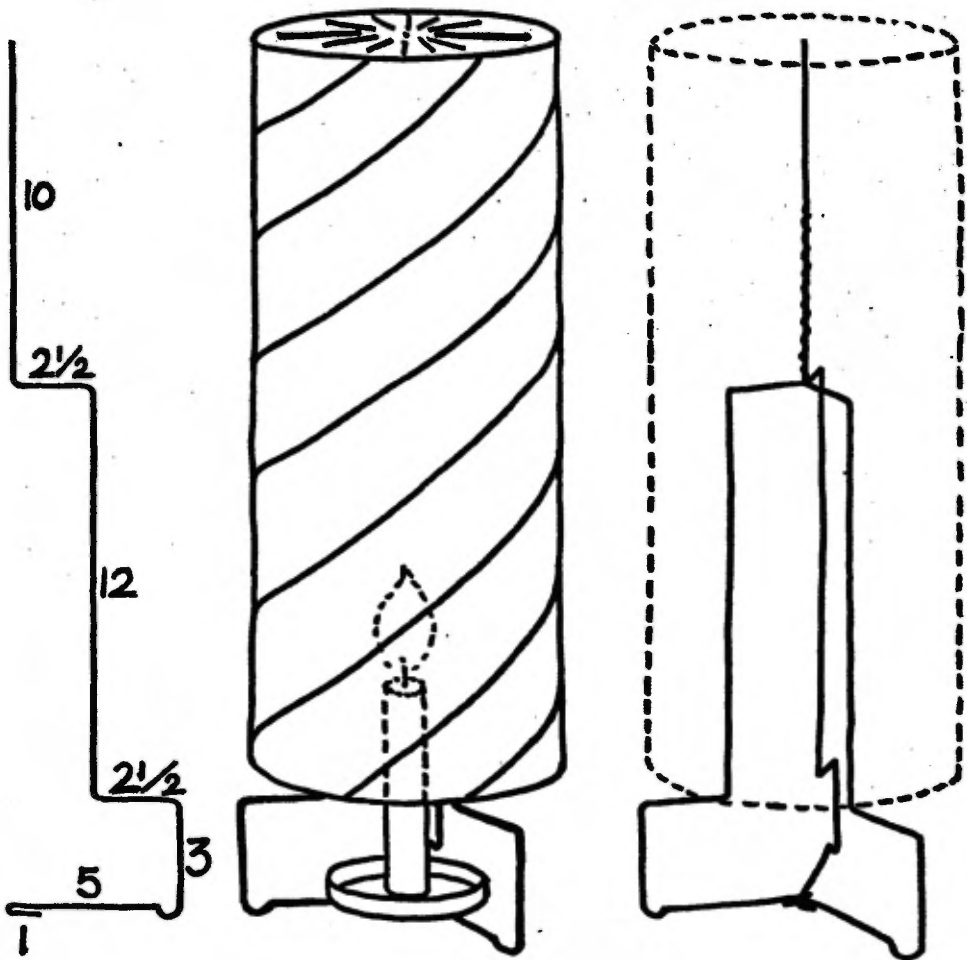
nu op je vinger te laten balanceren. Waar het staafje in evenwicht is, daar wordt weer een draadje bevestigd. Op zijn beurt komt dit draadje aan het uiteinde van een staafje, enz.

Een draaiende lampion

Wie wat groter is, en al meer geduld heeft, kan veel plezier beleven van het volgende werkstuk. In de donkerste tijd van het jaar is het

altijd fijn om iets te maken dat licht geeft. Een kaars kan, behalve lichtgeven, ook iets laten bewegen door z'n warmte. We maken een draaiende lampion.

Het doorschijnende kapje is draaibaar bevestigd om een kaars. Het dak van het lampje heeft de vorm van een ventilator. De lucht boven de kaars wordt verwarmd en zet daardoor uit. Ze krijgt dan een kleiner soortelijk gewicht dan de koudere lucht in de omgeving. De lichte warme lucht stijgt dus omhoog en blaast zachtjes tegen het ventilatorvormige dakje. Dit gaat draaien en neemt het kapje mee.

Onze lampion bestaat uit drie delen, de standaard, het kapje en het schoepenwielje.

De standaard buigen we van ijzerdraad. We hebben nodig 1 m draad van ongeveer 1 mm dikte. We verdelen het stuk

in drie delen, één van 36 cm en twee van 32 cm. Wie geen kniptang heeft, buigt het ijzerdraad net zo vaak heen en weer tot het afbreekt. Hiervoor mag nooit een schaar worden gebruikt, ook geen blikshaar, want die zou in één keer bedorven zijn.

De drie stukken draad worden alle drie gebogen volgens de tekening. We beginnen aan de onderkant. Het langere stuk steekt dan 4 cm meer omhoog dan de beide andere. Nu worden de drie delen tot een standaard verenigd door de drie bovenste einden om elkaar te draaien en de onderste uiteinden in elkaar te haken waarna de haakjes worden dichtgedrukt. De standaard is nu klaar. Controleer zelf of hij wel precies rechtop staat en

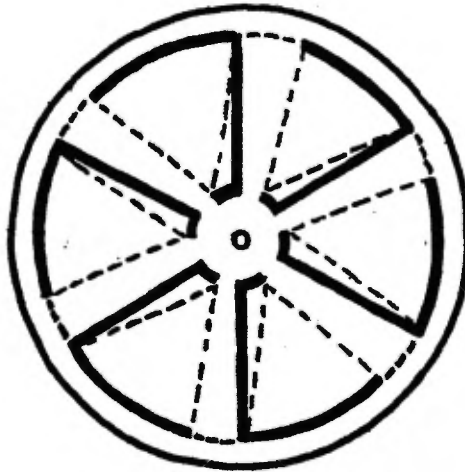
of de top 25 cm boven het grondvlak uitkomt.

Het kapje wordt gemaakt van een stuk tekenpapier van 21 x 30 cm. Soms is het papier op die maat of 2 x zo groot verkrijgbaar. Het formaat heet A4 en het dubbele A3.

Maak het hele vel doorschijnend door er een lapje met slaolie over te wrijven. Doe dat bijv. op de keuken-aanrecht, zodat er geen vetvlekken op de tafel komen. De olie wil soms niet ineens gelijkmatig in het papier dringen. Dat hindert niet, morgen is het vanzelf goed geworden. Nadat het vet is ingewreven, trekken we met potlood en lineaal eerst langs de korte kant een heel dun lijntje, 2 cm van de rand. Die lijn geeft aan, hoe ver het papier over elkaar valt als we het kapje rondbuigen. Voor we dat doen, tekenen we met een viltpen in één of meer kleuren een patroon op het kapje. Dat kan op allerlei manieren. De een-

voudigste zijn bijna altijd de beste, maar het moet wel netjes en precies gebeuren. Ook moet je bedenken, dat de korte kanten van het vel aan elkaar komen, of, om precies te zijn, het begin van het patroon langs de potloodlijn moet nauwkeurig aansluiten bij het einde langs de andere korte zijde, zodat een in het rond doorlopende tekening ontstaat. Als we goed willen laten zien dat het lampje draait, dan moeten we in ons patroon niet uitsluitend doorlopende liggende lijnen gebruiken, maar rechtopstaande of, nog leuker, schuine lijnen. Als het kapje draait dan maken die een schroefbeweging.

Is het tekenen klaar, dan wordt het kapje rondgebogen zodat de rand precies op de potloodlijn komt. In het strookje van 2 cm waar het papier dubbel zit, wordt boven, onder en in het midden een speld gestoken, zodat het kokertje rond blijft staan. Lijm zou niet plakken op het vette papier.

Het schoepenwiel tje dat boven aan het kapje komt, maken we van blad-aluminium, ongeveer zo dik als een melkdop. Blad-aluminium is niet overal verkrijgbaar, maar je kunt misschien wel aan een flink stuk komen, dat werd gebruikt

als verpakking van diepvriesvoedsel of ronde cake. Nodig is een rond stuk met een middellijn van 10 cm. Het kan met een gewone schaar worden geknipt. De tekening kun je het best eerst op een stuk papier maken en daarvanaf

doordrukken op het aluminium. Er mag namelijk geen gaatje van een passerpunt in het midden komen, wel een klein putje, dat je er met een gladde, stompe potloodpunt van onder af gemakkelijk indraait. De dikke lijnen geven aan waar moet worden ingesneden of -geknipt. De rand van $\frac{1}{2}$ cm moet omlaag worden gevouwen. Daartoe moet de buitenste cirkel inkrimpen. Dat bereiken we door er met de nagel kleine plooitjes in te drukken. Als we dit rondgaand hebben gedaan, moeten de schoepen als deurtjes een weinig omhoog worden gebogen. Het schoepenwielje moet nu als een deksel op het papieren kapje passen. Om het vast te zetten, worden 3 paperclips langs het randje omlaaggeschoven.

Nu het kapje om de standaard heen laten zakken tot de punt in het putje van het schoepenrad komt. Het kapje moet dan rechtop hangen en aan alle kanten vrij van de standaard blijven. Geef een zacht tikje tegen de bovenrand en het kapje moet even blijven draaien. Als dat lukt is onze lampion klaar. Haal het kapje eraf, zet midden onderin de standaard een kaars van ten hoogste 12 cm in een blikken dekseltje. Plak de kaars vast met een druppel kaarsvet. Als de kaars brandt, het kapje voorzichtig op zijn plaats brengen en het zal blijven draaien zolang de kaars brandt.

Aardig is het, om meerdere lampions te maken met verschillende draairichting. Zoek zelf eens uit, hoe je dat klaarspeelt.

Harm van Veen

*Eerste opgave. De kleurplaat
(los bijgevoegd)*

De herders

Verleden jaar waren het de drie Koningen die jullie zo mooi gekleurd hebben. Maar je moet niet denken dat de oosterse herders er niet ook kleurig en bont uitzagen! Wat een hoofddoeken zijn er niet die om een mooie kleur vragen. En

dan die ster - laat die maar flink stralen. Aan de kinderen die voor het eerst aan onze opgaven meedoen wilde ik nog even zeggen dat je zowel pastel mag gebruiken als waterverf of kleurkrijtjes. Als het maar mooi wordt.

Tweede opgave. De verhalenplaat

Laf

Ja, dat was wel het eerste dat bij me opkwam toen ik de verhalenplaat bekeek. Want is het niet gemeen om een poes zo'n kletterend ding aan zijn staart te binden? Gelukkig bleek me al gauw dat

de kinderen op de plaat dat óók vinden. Dit is een pracht van een plaat om een mooi verhaal bij te schrijven. Denk er maar eens over en schrijf het netjes op. Ik ben alweer benieuwd!

Verstopte bijbelse namen

Dit is niet zo'n moeilijke opgave; ik heb mijn kinderbijbel genomen en een lijstje van namen gemaakt die erin voorkomen. Toen heb ik van elke naam de letters door elkaar geschud, net zo lang tot er een andere naam uit tevoorschijn kwam.

De bijbelse naam heeft er zich dus in verstopt en nu mogen jullie net zolang zoeken tot je hem er weer uitgehaald hebt.

Hier zijn de namen:

- 1 I. Kan
- 2 H. de Roes
- 3 A. L. Th. Baars
- 4 E. K. E. Bark
- 5 O. A. Mols
- 6 A. B. Hamar
- 7 J. Rimma
- 8 A. Sul
- 9 J. N. B. Maine
- 10 I. A. Mon

Vierde opgave

Een tekening bij een vers

Dit is een opgave voor de tekenaars! Schrijf het versje keurig over; maak er een mooie tekening bij. Als je het leuk vindt kun je ook nog wat kleine tekeningetjes zetten tussen de coupletten, of langs de rand van het vers.

Kerstmis in 't bos

*Er lijkt wel een wonder
gebeurd in het bos:
daar staat, in zijn eentje,
en zomaar op 't mos
een kerstboom vol kaarsjes te stralen!
Een haas komt er langs,
die weet niet wat hij ziet:
een brandende boom -
dat vertrouwt een haas niet . . .
Hij weg, om zijn makkers te halen!*

*Kaboutertje Puck,
die de lichtjes ontstak,
zit hoog in een boom
en hij heeft van zijn tak
naar de angstige hazen gekeken.
Zijn stemmetje waarschuwt:
„Kom, wees niet bevreesd.
't Is vrede op aarde
en overal feest.
Daaraan is zo'n boompje het teken!”*

D.A.Cr.-S.

Een versregel en een gedichtje

Deze opgave is in tweeën gesplitst. Opgave a is voor kinderen tot en met elf jaar, opgave b voor de kinderen van twaalf jaar en ouder. Wie wil mag ze allebei maken.

Als je het nog niet weet: voor opgave a

Opgave 5a

Gevraagd wordt een lange zin van 48 letters, er moet één komma instaan. Ze vormen de eerste regels van een bekend kerstlied.

De gegevens zijn:

3-31-40-17 jongensnaam

14-28-40-6-21 meisjesnaam

13-11-20-24-2 jaargetijde

38-29-36-12 knaagdier

18-8-4-43-1 tegengestelde van smal

9-16-46-5 is zwart en kleverig; kan ook
fijn betekenen

de getallen van 1-48, voor opgave b de getallen 1-92 ruim en duidelijk naast elkaar opschrijven, dan de woorden bedenken en elke letter onder zijn eigen getal zetten. Dan komt de zin vanzelf voor de dag. De ij is één letter.

14-22-42-44 getal

33-27-7-32 nuttige, ijverige, vliegende
diertjes

15-47-19-18-36-14-41 maak je soms
buiten in de winter

13-34-17-48-40-2-20-12-39 vaste
verbinding, bijvoorbeeld met boot

45-21-37-23-39 huid van een schaap

26-30-35 afkorting van zogenaamd

19 groot water in Amsterdam

10-14 het tegengestelde van 'neen'

25-40 produkt van een kip

Opgave 5b

Van jullie wordt een zin gevraagd van 92 letters, die samen een vierdelig gedichtje van Chr. de Graaf vormen. Zet er ook de leestekens in.

De gegevens zijn:

23-66-28-78-48-3-90-59 oude man

68-19-91-6-50-52-73-12-41

wintervermaak

8-74-25-76-31-87-13 stad in Noord-

Holland

32-24-26-85 zit in de mond

33-70-39-10-51-49-16-82 horizontale

balk hoog in 't dak

55-22-79-10-30-47-61-89-38-81

patrijsachtige vogels, 's winters wit

67-17-4-2-19-65-46-85 is iemand die

heel blij is

29-30-83-27-40-20-15-92-86 baby

88-58-43-36-6-72 rood worden

54-16-77-78-75-5-62-56-11 moeder

van Johannes de Doper

64-18-63-35-80-9-60-84-53 vrolijk

huppelend

14-57-44-21-1-61-30-37-78 grote

winkel waar je van alles kunt kopen

7-42-34-71-69-45-76 schouwburg

Zesde opgave. Woorden invullen

De kinderen die aan de opgaven in het kerstboek 1964 hebben meegedaan herinneren zich misschien nog de mooie verhalenplaat 'De ponniefarm op kerstmorgen'. Van de vele verhaaltjes die hierop werden ingezonden, vonden we dat van Cobie Graafland (12 jaar) het mooiste. Dit verhaaltje nu hebben we

uitgekozen voor het invullen van weggelaten woorden. Jullie mogen ze er weer inzetten. Het cijfer geeft aan uit hoeveel letters het weggelaten woord bestaat. Je moet het hele verhaaltje opschrijven zoals het oorspronkelijk was en de ingevulde woorden tenslotte onderstrepen.

Kerstmorgen

Nadat we de eerste (8) naar de (4) geweest waren, mochten we in de (6) een (5) op onze (7) maken. We moesten natuurlijk erg voorzichtig zijn omdat het wat (4) was, maar Paps had de ponnies pennetjes voor de (8) onder hun (6) gedaan, zodat ze niet konden (6).

Toen we met ons viertjes bij de stal kwamen, wachtte ons een grote (10). 's Nachts, in de (10) dus, was in de (4) een ponnie-veulentje geboren. Wat een snoezig beestje; en nog zo (5).

Wij haalden gauw een handvol (4), waar hij heerlijk van smulde.

Max, de (4), huppelde op zijn achterpoten van plezier, want hij weet wel, als

we uit rijden gaan, dat hij ook (3) mag. Nu de ponnie een (9) had gekregen, wilden we niet ver van de stal gaan omdat het 'kleintje' nog niet zo ver mocht (5), dat zou hem nog te veel vermoeien. We zijn bij de (4) in de (6) blijven spelen met de paardjes en (3) tot (6) ons riep voor het (4). Nu, wij lieten ons geen tweemaal roepen, want in de sneeuw hadden we (4) gekregen. Eerst natuurlijk de ponnies afgewreven en in de (4) gezet waar we ze nog wat (4) gaven en een paar kopjes (5). Nu gauw met (3) naar (6), waar een heerlijk (4) ons wachtte. We hadden een heerlijke (11) gehad.

Een ketting

Toen ik zat na te denken over wat de zevende opgave zou moeten worden, kwam juist mijn buurjongen binnen.

„Piet,” zei ik, „wat zou jij nu kiezen als je het voor het zeggen had?”

Hij bedacht zich geen ogenblik. „Een ketting!” zei hij.

„Een ketting? Wat is dat?” vroeg ik, want ik dacht dat ik het niet goed verstaan had.

Toen heeft Piet me uitgelegd dat hij een schakelketting van woorden bedoelde.

„Je neemt een woord,” zei hij, „bijvoorbeeld *houthakker*, dan schakel je er een woord aan dat begint met de laatste letter van dat woord, bijvoorbeeld *roodborstje*. En zo ga je dan maar door . . .”

Toen ik erover nadacht, duizelde het me een beetje. „Maar aan zo'n ketting komt nooit een eind,” zei ik. „Zo kun je wel tot duizend doorgaan . . .”

Piet keek me aan, hij leek een beetje verbaasd. „Welnee; je mag alleen maar woorden nemen in een bepaald verband, bijvoorbeeld dieren en planten die in een bos voorkomen, of zoiets.”

Toen begreep ik het en ik vond het leuk ook.

„Goed,” zei ik, „dat doen we! We zullen jouw idee gebruiken.”

De opgave wordt dus: een schakelketting van bos-woorden maken. Ik ben erg benieuwd hoeveel schakels we samen te tellen zullen krijgen, want Piet heeft me beloofd dat hij me ermee zal helpen. Natuurlijk moeten jullie de ketting laten sluiten, dat wil zeggen: het allerlaatste woord moet eindigen met de letter waar je het allereerst mee begint. Denk er aan dat we dus alleen maar namen mogen nemen van mensen, dieren en dingen die in een bos thuishoren!

Lees dit vooral, het is belangrijk!

Doe je dat niet, dan zou het je wel eens je prijs kunnen kosten, zoals dat meisje verleden jaar, dat prima werk leverde maar . . . vergat haar adres te vermelden!

Er zijn dit jaar ook weer zeven opgaven: de kleurplaat; de verhalenplaat; de laatste zin - een voor de kinderen **bóven** en

een voor die beneden de elf jaar; verstoppe; bijbelse namen; het kerstversje illustreren; de schakelketting; weggelaten woorden van het verhaaltje invullen.

Van al deze opgaven zijn de kleurplaat en de verhalenplaat het belangrijkste! Natuurlijk wordt er met je leeftijd rekening gehouden.

Nu nog wat over de prijzen.

Voor een eerste prijs komen de kinderen in aanmerking die alle zeven opgaven goed hebben opgelost, waarbij ook meetelt hoe je werk er uitziet.

De tweede prijzen gaan naar hen van wie hetzelfde geldt maar die slechts zes goede oplossingen inzonden.

Dan volgen de derde prijzen voor vier of drie goede oplossingen.

Het kan zelfs voorkomen, dat één inzending - de kleurplaat bijvoorbeeld, of het verhaal - zó is, dat je er al een prijsje mee hebt verdiend.

Nadat de prijzen zijn toegekend, kan er niet over gecorrespondeerd worden!

En nu nog enkele dingen waar je beslist aan moet denken:

1 Elke opgave moet op een apart veltje papier geschreven worden. Vergeet vooral niet je naam, je adres en je geboortedatum te vermelden. Zet er ook maar bij of je een jongen of een meisje bent, want dat kun je uit de namen tegenwoordig lang niet altijd opmaken.

2 Frankeer je brief goed. Brieven met

strafport moet ik, hoe naar ik het ook vind, weigeren.

3 Gebruik liever geen potlood. Ballpoint mag wel - in tegenstelling met het vorige jaar. Sommige ouders hebben namelijk hierom gevraagd.

4 De kinderen die de kleurplaat of het verhaal graag terug willen hebben, moeten dit op de een of andere manier te kennen geven, en daarvoor ook een postzegel insluiten (de zegel-zelf niet vastplakken).

5 Meerdere kinderen uit één gezin mogen bij Uitgeverij Ploegsma, Keizersgracht 616, Amsterdam-C nog kleurplaten aanvragen, zoveel als je er nodig hebt.

6 Alle inzendingen en brieven adresseren aan Mevrouw D. A. Cramer-Schaap, Dijkhuizenweg 22, Epe, Gelderland, en wel vóór 20 januari 1966. Dit is de uiterste datum!

Dan nog een vraag. Prijswinnaars, berichten jullie me vooral even de goede ontvangst van jullie prijsboek.

En tot slot: allemaal een goed Kerstfeest en een gelukkig Nieuwjaar! Je

D. A. Cramer-Schaap

Meer boeken voor Kerstmis

Hieronder vindt U nog een aantal uitgaven, die welkom zijn bij de Kerstviering in elk gezin en op de zondagsscholen.

Bundels Kerstverhalen voor de jeugd

Mensen en dieren in de Kerstnacht *N. Basenau-Goemans* f 4.95

Het Kerstboek voor de jeugd *D. A. Cramer-Schaap* f 4.90

Kerstmis is gekomen *C. E. Pothast-Gimberg* f 3.95

Voor Kerstmis deze kant uit *Ruth Sawyer* f 4.90

Zij kwamen van verre *C. Wilkeshuis* f 4.25

Stille Nacht

gebonden f 5.90

50 kerstliederen met pianobegeleiding

Kinderen van één Vader

illustraties van Nans van Leeuwen
voor gezin en zondagsschool

3e druk

gebonden f 11.90

Een bundel van 200 liederen voor de jeugd met pianobegeleiding (waaronder de liederen uit 'Stille nacht'). Behalve oude bekenden werden tal van nieuwe composities en teksten opgenomen.

Bijbelse verhalen voor jonge kinderen

D. A. Cramer-Schaap

illustraties in vele kleuren van Alie Evers

voor kinderen van 4 tot 8 jaar

7e druk, herzien en uitgebreid

gebonden f 9.50

In beide boeken is een rasechte vertelster aan het woord die kinderen ongemeen weet te boeien. De eenvoudige bewoordingen brengen, tezamen met de kostelijke tekeningen, de wereld van de bijbel geheel tot leven. Een gezinsboek!

De jongen met de herdersfluit

D. A. Cramer-Schaap

illustraties van Jenny Dalenoord

voor kinderen van 6-11 jaar

gebonden f 9.50

Ploegsma uitgaven

In de boekhandel verkrijgbaar

Prijzen vrijblijvend

